

פרוטוקול מס' 176
מישיבת ועדת הכספים
יום שלישי, ד' בחשוון התשנ"ז (4 בנובמבר 1997), שעה 10:00

נכחו:

חברי הוועדה: אברהם רביץ - היו"ר
רפאל אדרי
מיכה גולדמן - מ"מ
אלי גולדשמידט - משקיף
עבד-אלמאלכ דהאמשה - מ"מ
נסים דהן
אברהם הירשזון
צבי הנדל
יהודה הראל
יצחק כהן - מ"מ היו"ר
סופה לנדבר - מ"מ
מיכאל נודלמן
אחמד סעד
אופיר פינס-פז
מיכאל קליינר - מ"מ היו"ר
רפאל פינחסי - מ"מ
אמנון רובינשטיין
אברהם שוחט
שלום שמחון

מוזמנים: שר הפנים אליהו סויסה
ישראל אפרתי - מנכ"ל משרד הפנים
בנימין כהן - מנכ"ל ארגון המועצות האזוריות
דוד עמר - מרכז השלטון המקומי
יוסי כהן - משרד האוצר
אנה שניידר

היועצת הכלכלית: סמדר אלחנני

מנהל הוועדה: איוור קירשנר

קצרנית: רויטל יפרח

סדר-היום: תקציב משרד הפנים לשנת 1998

-2757-

תקציב משרד הפנים לשנת 1998**היו"ר אברהם רביץ:**

אני מתכבד לפתוח את הישיבה. קיבלתי מכתב ממר רון נחמן, מכתב שגם כבוד השר קיבל. איני בא לדבר על מר רון נחמן, אלא להבין את השיטה דרך המכתב שלו. מר רון נחמן אומר שהיתה החלטת ממשלה לגבי מימון מתן עדיפות לאומית אי במקומות מסויימים ובין השאר גם אריאל. הוא פנה למשרד האוצר ומשרד הפנים, ואמר שהוא נמצא באזור עדיפות והוא לא מסוגל להגיע לתכנית הבראה אלא באם יקבל את מה שמגיע לו על פי החלטת הממשלה. זה מזכיר לנו את הדיון שהיה לנו אתמול, שיש הרבה ערים שעדיין לא הגיעו לגביהן להסכמה בדבר תכנית הבראה. מר נחמן טוען שמה שהטילו עליו הוא עשה. את תכנית ההבראה, ההתייעלות וכל הדברים שהוא נדרש לעשות. ואז הוא שלח לי מכתב שקיבל ממר איתי רגס.

מיכאל קליינר:

אני מאוד שמח שאדוני מעלה את הדברים החשובים האלה אך אני מאוד מצטער שמר אפרתי ונציג האוצר לא נמצאים כאן.

היו"ר אברהם רביץ:

אני שואל שאלה של מידע: עונה למר נחמן מר איתי רגס ואומר שלאזור עדיפות אי בתכניות האלה, כל משרד צריך לתת משלו. מדוע מר נחמן פונה לאוצר? אנחנו לא צריכים להזרים כספים נוספים כדי לבצע את החלטת הממשלה. כל משרד צריך לתת מתקציבו הוא.

אברהם שוחט:

הוא צודק מבחינתו.

מיכאל קליינר:

מי צודק משרד האוצר או משרד הפנים?

אברהם שוחט:

משרד האוצר.

מיכאל קליינר:

לא נכון. עובדה שבשיכון אנחנו כן אישרנו. ביקשנו את אזור עדיפות אי ביהודה שומרון ועזה להעברות תקציביות שאושרו כאן.

שר הפנים אליהו סויסה:

חבר הכנסת שוחט צודק מבחינתו. אם יש החלטת ממשלה כל משרד צריך לתת מתקציבו.

היו"ר אברהם רביץ:

אני לוקח את הדברים כדוגמא וכשאלת השאלה: כאשר הממשלה מחליטה על מתן אזור עדיפות א', האם היא מגבה את ההחלטה הזו בכספים או בסעיפים בתקציב?

אברהם שוחט:

זה כמו כל העברה כספית לחוק עידוד השקעות הון בשטחי יהודה ושומרון. מכיוון שאמרו שיש ביקושים, שינו את המדיניות והוסיפו במקום 6 מיליון שקל 13 מיליון שקל. רק אתמול. גם בתחום החינוך נותנים אם יש העדפות.

היו"ר אברהם רביץ:

השאלה אם משרד הפנים קיבל מספיק כסף לבצע זאת.

מיכאל קליינר:

מה שאומר חבר הכנסת שוחט, וגם בדוגמא שהבאתי ממשרד השיכון, בסופו של דבר לקחו תקציב כספים מסעיפים אחרים במשרד השיכון והעבירו לנושאים האלה.

היו"ר אברהם רביץ:

מר לחמן שלח לידיעתי את המכתב. הוא מרגיש עצמו כמטוטלת. הוא רוצה להגיע לתכנית הבראה.

אברהם שוחט:

תמיד יש שני צדדים למטבע.

ישראל אפרתי:

זה לא 2 מיליון שקל. מי שחושב שזה 2 מיליון שקל טועה.

היו"ר אברהם רביץ:

אני מבקש לקבל תשובה לשאלתי.

אברהם שוחט:

אני מציע לא להיכנס למקרים פרטיים. השילטון המקומי בא בתלונות לאוצר ואמר שיש 30 ישובים שאושרו אבל יש עוד כאלה שלגביהם משרד הפנים הסכים, והאוצר אמר לא. או, שסוחרים זאת מטעמים שונים.

היו"ר אברהם רביץ:

השאלה היא אחרת. האם הוא עשה את המוטל עליו? אומר מר נחמן שבעניין הזה אין ויכוח שהוא עשה את הכל.

אברהם שוחט:

כל ראש מועצה יאמר שהוא עשה את הכל.

מיכאל קליינר:

לא, יש אבחנה. ברגע שהוא עדיפות לאומית מגיע לו X דברים. מר נחמן אומר שה-X הזה, שבמקרה זה הוא בערך 2 מיליון שקל, אם היה מקבל אותו היה נכנס לתכנית הבראה ויהיה לו פיתרון גם לשנה הבאה. מה שחסר לו כדי להגיע לאיזון הוא בדיוק אותו סכום שמגיע לו בתוקף היותו בעל עדיפות לאומית.

ישראל אפרתי:

מי שחושב שייקבל 2 מיליון שקל בגלל זה טועה.

מיכאל קליינר:

אני לא מקבל את הדברים. אם אדוני אומר שהבעיה עקרונית אנחנו ניתן לו כל מה שמגיע לו, אין לי בעיה. אם אדוני אומר שהוא לא נותן לו גם אם מגיע לו כי האוצר לא נתן לו כסף זה סיפור אחר. אני רוצה לדעת מה התשובה.

שר הפנים אליהו סויסה:

בצורה הכי ברורה אני מודיע, כי כל החלטת ממשלה תכובד על ידינו עד האגורה האחרונה. אם אתה מדבר על המקרה הספציפי, ראש המועצה הזה הוא האחרון שצריך לדבר, ודי לחכימא ברמיזא.

היו"ר אברהם רביץ:

תודה. את התשובה הזו רצינו לשמוע.

אני מנצל את זכותי לשאול שאלה נוספת. אנחנו, משלחת חברי ועדת הכספים היינו בביקור של הוועדה באזור רותם בנגב. שם למדנו דבר מאוד מוזר. באזור רותם יש מפעלים כבירים של מחצבות והם משלמים סכומי עתק של שקלים לשניים שלושה קיבוצים ומושבים שלא יודעים מה לעשות עם כל כך הרבה כסף. אומרים לי אנשי רותם: אנחנו מוכנים לשלם זאת למרות שאנחנו לא מקבלים כל שרות מהישובים האלה. ניתן זאת לפחות לאותם ישובים שהעובדים שלנו מגיעים משם. יש לנו עובדים מדימונה ומירוחם, ניתן להם את הכסף. מדוע לתת לשניים שלושה ישובים שבמקרה נמצאים באותו אזור? ברותם הם לא מקבלים כל שרות מהמועצה האזורית. זה זועק לשמים.

שר הפנים אליהו סויסה:

אתמול העלנו את הנושא הזה והוא מועלה גם היום ויש לו שני היבטים. בנושא המועצות התעשיתיות, אני מבקש לא לקפוץ על העגלה הזו כי הדבר עוד לא הוכיח את עצמו. הנושא עדיין לא סגור. יש לנו שתי מועצות תעשיתיות ואני מציע ומתעקש שלא להקים גם במישור רותם מועצה תעשיתית.

לגבי תשלום הארנונה לכאן ולכאן. אני אומר לכם שבאופן כללי בודקים את כל האזור הזה בנושא תחומי שיפוט. על נושא הארנונה אתן למנהל הכללי של המשרד לומר את דבריו.

ישראל אפרתי:

נכנסנו לדיון עם המועצה האזורית ועם המפעלים והיסברנו להם את הדברים. העיוות זועק לשמים. זו מועצה אזורית יחסית קטנה עם מעט מאוד תושבים. אתם מזכירים רק את אזור רותם. אומר לכם שהדבר דומה גם באזור המלונות ביס המלח. כל הכסף הולך לאותה מועצה אזורית.

אברהם שוחט:

אני מבקש לזכור שכשעין גדי התיישבה במקום שהתיישבה בשנת 1954 ונסעו לשם 10 שעות, לא היה כביש וזה היה בקצה העולם.

אברהם הירשזון:

אתה צודק אבל אל לנו לשכוח שעברו עשר שנים ויש בתי מלון גדולים ואני אומר לך מתוך נסיון שהשרותים שהם מקבלים הם פשוט בושה וחרפה.

יהודה הראל:

הנקודה הזאת זועקת לשמים לא רק באזור של דרום ים המלח. יש לה נזקים הרבה יותר חמורים. קחו למשל את עכו שדורשת להיות אזור פיתוח כדי שתהיה בה תעשייה כי יש בה חוסר עבודה. זאת כשמדובר ב-20 דקות נסיעה מעכו לנהריה ו-20 דקות לאזור התעשייה הגדול בארץ, אזור מפרץ חיפה. אותו מצב קיים לגבי שדרות והישובים בדרום. המרחק לאזורי התעשייה הגדולים הוא 20 דקות עד חצי שעה נסיעה. זו הסיבה היחידה שמקלקלים את הגליל כמו מפעל פניציה למשל. המפעלים מזהמים את האזור והסיבה היחידה לכך היא הארנונה.

הפיתרון היחיד שצריך לחשוב עליו הוא איחוד האזורים. כלומר, שמציפורי יסעו לחיפה, ומפרץ חיפה יתנו לנצרת חלק מהארנונה. צריך מפה אחרת של אזורי התעשייה. האזורים האלה גורמים להרס הגליל. מפעל מאושר מקבל את הכסף להשקעות, ולכן יש נטייה להקים מפעלים עם הרבה מיכון, בניינים רבים והרבה מאוד זיהומים.

מיכאל קליינר:

אני רוצה לברך את שר הפנים ואת המנהל הכללי של משרד הפנים וכל מי שניצח על העבודה שנעשתה במשרד בשנה האחרונה. ראשי הרשויות ואנו שעוקבים אחר הפעילות, מביעים את הערכתנו על כך. הדברים נעשים בתנאים לא קלים ובקשיים מאוד גדולים שנובעים בעיקר מנקודה חשובה אחת שאגע בה והיא אותה תחושה, שמבחינת תקציב המדינה זהו פצע מדמם שאין לנו כל שליטה עליו. יש לנו תחושת שליטה כשאנו מדברים על תקציב המדינה. יש שליטה על תקציב המדינה, אך כשמדובר ברשויות - אין לנו כל שליטה.

למשל, לו היינו עושים חשבון מה ההתחייבות של המדינה מעבר לכסף הרגיל, היינו מגלים שיש כמה "חורים" שדרכם המדינה מפסידה כספים או יוצרת התחייבויות שהם פורמלית לא שלה ואין לה שליטה עליהם. כך בקופות החולים ובדוגמא בה אנו דנים היום - הרשויות המקומיות. ליכאורה, הממשלה נתנה את התקציב, נתנה מה שמגיע ואם לרשות יש חובות זו בעיה שלה. בסופו של דבר המציאות היא כזו, שראש עיר השאיר חובות, ואחר כך בא ראש עיר חדש ומקבל את החובות שכבר הצטברו. איך שלא יהיה, בסופו של דבר המדינה משלמת.

מדברים על פנסיות תקציביות במדינה. אף אחד, בשום חשבון אקטוארי של החוב הציבורי במדינת ישראל לא מדבר על הפנסיות התקציביות של הרשויות המקומיות שעליהן יש הרבה פחות שליטה מאשר בממשלה. ראש עיריית תל-אביב לשעבר קבע אמת מידה, שעל פיה מר דוד עמר הוא ראש עיר לא מוכשר, כושל, ושראוי ש"יעיפו" אותו בבחירות. כי אמר שר הפנים שמר עמר קיבל פרס על כך שיש לו תקציב מאוזן. לפי אמת המידה של ראש עיריית תל-אביב לשעבר, ראש עיר שיש לו תקציב מאוזן הוא ראש עיר לא מוצלח. פרס נותנים למי שמבזבז ויוצר גרעונות. בסופו של דבר "שולמן ישלם". בינתיים, לתושבי העיר יש פרויקטים גרנדיוזים למינהם שבונים ואחר כך הורסים כמו כיכר דיזנגוף וכיכר אתרים. כל מיני פרויקטים שפעם הרווחת שבנית אותם, פעם שניה שהכרזת עליהם, פעם שלישית שהרסת אותם, פעם רביעית שחידשת אותם ופעם חמישית שחוזרים לכיכר המקורית. אלה דוגמאות שקיימות בקנה מידה זה או אחר עם אגמים ותכניות מגלומניות של ראשי ערים קטנות.

אם אכן רוצים להגיע ליעילות, אין ברירה ואסור לזרוק כסף טוב אחרי כסף רע. צריך ליצור נורמות חדשות משכנעות, ולא לתת כסף לעירייה עד שלא יהיה ביטחון מלא שאותה עירייה לא תיצור גרעונות חדשים. לכן, טוב שהאוצר מצוי בעניין, וטוב שהוא מקשה, טוב שיש עוד אינסטנציה, וטוב שמוציאים את הנשמה כי אם יכסו את הגרעון בקלות יניחו את המסד לגרעון הבא.

אם מדברים על יעילות ועל איחודים צריך לקחת את הדברים ברצינות. לא לחפש את המטבע איפה שיש אור אלא איפה שהיא נפלה. לא לעשות מה שקל פוליטית. כי מי שהולך על פשרות של מה שקל פוליטית כמו ועדת ברודט השניה בסופו של דבר לא משיג כלום. יש ללכת על הדברים האמיתיים. למשל, עיריית גג בגוש דן. לא עושים את מה שחשוב ביותר, ולא עושים את מה שרציני. אי אפשר לאחד את רמלה עם לוד כי זה קשה פוליטית לכו מאחדים את רמלה עם באר-יעקב. איחוד שהוא לא נכון עניינית.

לא מקימים עיר קריות אחת אלא עושים איחודים קטנים. הדבר הכי חשוב הוא, שלא מקימים עיריית גג בגוש דן. אחת הסיבות שמדינת ישראל נדרשת לממן את תל-אביב, ועיריית תל-אביב צועקת בצדק היא שתושבי רמת-גן, גבעתיים וכל הפריפרייה של גוש דן למעשה משלמים מיסים לשרותים חלקיים ביותר. לא עושים פרויקטים של פיתוח, התחבורה קורסת, ולא מדברים ברצינות על רכבת תחתית. זהו רק מס שפתיים. לגבי המיסוי הענק שנופל על תושבי הערים שמסביב לתל-אביב דיבר בזמנו עוד השר יהושע רבינוביץ'. אנו חייבים לנהוג כמו בלונדון רבתי ובכל מערכת דומה בעולם. התושבים של הערים השכנות מממנים בתשלום המיסים את השרותים המרכזיים שמשרתים את המטרופולין כולו. בפועל, לא רק שזה לא קורה בגוש דן אלא להיפך אם היה מקור הכנסה כמו בנייני משרדים וכך הלאה, בגלל חוסר שליטה ממשלתי, הערים השכנות מפרקות את המע"ר. מבחינה תכנונית זה לא טוב.

ברור שגם בחיפה המסגרת צריכה להיות מסגרת גג עם הקריות. בגוש דן צריכה להיות מסגרת גג שתחתיה עובדות עיריות משנה וצריך לחלק לשם כך את תל-אביב לשלוש ערים כמו שהציע בזמנו השר יהושע רבינוביץ' כדי שלא יהיה פחד השתלטות. יש שלוש ערים טבעיות: יפו, המרכז ועבר הירקון. לדעתי בסופו של דבר גם ירושלים תלך באותו כיוון.

אני מניח שאם מדובר ב-15 מיליון שקלים באריאל, מדובר על כ-15, 20 מיליון שקלים גם בכל 24 הרשויות האחרות. ברגע שהם אזור פיתוח, מגיע להם מענק ממשרד הפנים. אני שמח שהדברים הוכחו. אבל עד אז לא יכול להיות שבגלל ויכוח בין משרד האוצר ומשרד הפנים העיריות יפלו קורבן כפי שקרה בשנה שעברה עם מחנות צבא ההגנה לישראל. אותם ישובים היו היחידים שלא קיבלו ארנונה מצבא ההגנה לישראל למרות ההתערבות של ועדת הכספים. בסופו של דבר העניין הוסדר בפשרה ולא במלא כל מה שמגיע להם, כשהם מוכים כמה פעמים: האחת, כי הם "יובשו" עד שהממשלה החליטה להחזיר אותם לאזור עדיפות א', והשניה בגלל מחלוקות במשרד האוצר והפנים מצד אחד ומשרד האוצר ומשרד הביטחון מצד שני הם לא מקבלים מה שמגיע להם.

אברהם שוחט:

אתה אמרת משפט בראשית דבריך: למרר להם את החיים.

מיכאל קליינר:

לתת להם את המגיע להם.

אברהם שוחט:

אז מה זה למרר להם את החיים?

מיכאל קליינר:

לא לתת הנחות מעבר למה שמגיע.

אברהם שוחט:

אתה אמרת "למרר" ושמענו לך. אתה רוצה שלמר רון נחמן לא ימררו את החיים. ימתיקו לו את החיים ולשאר ימררו.

מיכאל קליינר:

אני מדבר על פי החוק. אתה לא מתבייש? ארבע שנים התעללת בהם, "יבשת" אותם ועינית אותם כאילו הם לא יהודים.

אופיר פינס-19:

אני רוצה להתייחס לשלוש נקודות מרכזיות. הנקודה הראשונה היא נושא הארנונה. בשצף הדברים שלך אתמול אדוני השר לא שמענו דבר אחד קטן והוא: שאתם נותנים אופציה לרשויות לעלות 10% ריאלית מעבר להצמדת המדד.

סמדר אלחנני:

כתוב בתקנות הארנונה גם 8.9 וגם עד 10%.

מיכה גולדמן:

זה לא 10% ריאלי.

אופיר פינס-19:

אם הכוונה היא כפי שהבנתי מהשר והמרכז לשלטון מקומי שזו כתיבה חסרת פשר ואף אחד לא יעשה את מה שכתוב, אז אל תכתבו. בואו נבטל את זה. אבל אם אתם רציניים אז תפסיקו אם האופציות. תכתבו, תחייבו לעלות ב-א אחוזים. אני מתנגד ל-10% ריאלי בכל מקרה ואני חושב שלוועדה הזו אסור לתת את ידה ל-10% ריאלי. בשנה שעברה ביקשו 10% ואישרנו 5% ריאלי? אני לא אוהב את האופציות האלה, אופציות רכישה, אופציות אישור וכולי. מי משלם את האופציות והאי אופציות וכדומה?

היו"ר אברהם רביץ:

אם יש עירייה שאומרת שיש לה תקציב מספיק והיא לא צריכה תוספת למה אתה רוצה לחייב אותה?

אופיר פינס-19:

אני מציע שזה לא יהיה 10%. וכן, שה-10% ינתנו לכולם למעט מי שעבר את הסף העליון.

אני מאוד מבקש לקבל תמונת מצב אמיתית ממשרד הפנים לגבי הפערים בין הישובים שיש את ה-21 מטר ל-70 מטר וכמה שקלים למטר. כל הרשויות שמעבר לתקרה שלא מעלים להן. אני מבקש לקבל תמונת מצב אם אפשר. זו לא צריכה להיות בעיה קשה

אברהם שוחט:

יש ספר בנושא.

אופיר פינס-ז9:

יש ספר שיש בו 1500 עמודים. אני מבקש דבר ספציפי. אני חושב שהכיוון שלכם הוא כיוון נכון, של חיוב כל רשות שהיא בסף הנמוך ב-2% ריאלית חובה אבל אני חושב שאתם צריכים לשקול שלא להעלות את הסף העליון. למה מעלים את הסף העליון? מי אמר שחובה להעלות אותו? גם הצמדה ל-8.9% זה לא מה שצריך לעשות. צריך לצמצם את הפערים הפנימיים בתוך הארנונה. זה אחד המיסים הכי מעוותים, הכי פרובלמטיים והכי מפלים. כל מס אחר אפשר היה לבדוק באופן ישיר כמו בתלוש משכורת ובמס הכנסה ואז כל המדינה היתה בתיקרה.

אני מבין ש-3 מיליארד שקל לערך הולכים לאיבוד על העדר גבייה של ארנונה.

יהודה הראל:

זה מצטבר. זה כנראה קרוב למיליארד שקל בשנה.

אופיר פינס-ז9:

יש לי תחושה שיש אצלכם קושי גדול מאוד. אתם לא יודעים את הנתונים. אני טוען שאתם לא יודעים את כל הנתונים. אני טוען שאתם לא יודעים מה קורה בהרבה מאוד רשויות. אני משוכנע בזה לחלוטין. אתם חושבים שאתם יודעים. כשאני מבקש נתונים ממושרד הפנים ספציפית על רשות בזמן אמת, לעולם אני לא מקבל. לא בגלל שלא רוצים לתת לי.

שר הפנים אליהו סויסה:

באיזה נושא?

אופיר פינס-ז9:

בכל נושא שקשור לארנונה למשל. אני אתן לך אדוני השר ציטוטים מדבריך אתמול. אמרת שאם רשות צריכה ממך עזרה בכיסוי גרעון אתה מחייב אותה לתת את הנתונים. וכך היא לא צריכה לתת נתונים? איזה מן דבר זה? יש הרבה סודות ועניינים. אני חושב שצריך לעשות משהו בעניין.

ועדת גפני שהיתה צריכה לתת תשובות בנושא הארנונה התפוצצה. המסקנה לא להקים ועדה חדשה היא מסקנה מוטעית. צריכים לחדש אותה וללמוד את הלקחים. מדוע היא התפרקה? נכון שההרכב האנושי שלה היה הרכב אינטרסנטי ואי אפשר היה לעבוד איתו. צריך להקים ועדה חדשה. גם לעסקים וגם לבתי מגורים. לדעתי המצב מאוד חמור, כולל נושא הפטורים. יש עשרות פטורים על פי חוק. אני שומע שהפטור היחידי שהולכים לבטל בשנה הבאה הוא הפטור למשפחות שכולות. יכול להיות דבר כזה מר אפרתי? יכול להיות שהפטור

היחידי שהולך לרדת מספר הפטורים של מדינת ישראל הוא דווקא למשפחות השכולות? יש עשרות פטורים והנחות. זה נראה לי מוזר. גם על כך אני דורש תשובה.

לגבי העובדים הזרים. אדוני השר, הוועדה הזו, ואני בטוח שאני מדבר בשם כולם, מודאגת מאוד מחוסר היכולת של הממשלה להשתלט על תופעת העובדים הזרים. דבר לא יעזור. אני לא אומר שלא עושים מעשים. משתדלים. הממשלה הקודמת גרמה לשיטפון טוטאלי. אני מצפה שהממשלה הזו תשתלט על התופעה. הייתי רוצה לשמוע בייתר פירוט על המאמצים החדשים שמשרד הפנים עושה בעניין זה.

אמנון רובינשטיין:

אני מברך את משרד הפנים על התכנית העתידית של קישור בין העלאת הארנונה במגורים ובתעשייה. כאשר אדם מקים מפעל תעשייה על סמך הנחה מסויימת מיד קופצת הרשות במסגרת סמכותה החוקית ומקפיצה את הארנונה. לכן אני מברך על זה. הדבר חשוב ביותר וחיוני לעתיד המשק בארץ.

אני מצטרף לדברים שהעלה חבר הכנסת פינס-פז בעניין הפטורים. העניין מחייב רביזיה. אנחנו צריכים לעשות פה מה שאנחנו צריכים לעשות גם עם מס הכנסה. הרחבת הבסיס עם צמצום הפטורים. אני לא אומר ביטול. אני יודע מה זה אומר לבטל פטור. צריכה להיות ועדה פנימית בתוך המשרד שתעשה רביזיה של הפטורים האלה. אם באמת מתכוונים לבטל שניים שלושה פטורים תקום זעקה גדולה.

יהודה הראל:

צריך לתכנן את זה מבסיס אפס.

אמנון רובינשטיין:

היו שיפורים גדולים בעניין.

ישראל אפרתי:

נגמרה עכשיו רביזיה. כל רשות עשתה מה שהיא רוצה.

אמנון רובינשטיין:

נותרו כ-20 פטורים?

סמדר אלחנני:

עשרות פטורים.

אמנון רובינשטיין:

נעשתה רביזיה חשובה ואני חושב שצריך להמשיך בעבודה הזו.

אני רוצה להעלות כמה דברים כלליים לגבי מבנה השיטה ונושא אחד שנוגע לעניין אחר. יש בעיה רצינית מאוד של האופוזיציה אצל השילטון המקומי. בכנסת, הבחירה הישירה נעשתה בחיזוק הרשות המחוקקת. בשילטון המקומי לא נעשה שום דבר דומה לזה. אני מבקש שתחשבו על זה ואפילו תקימו ועדה בעניין, ובעת ובעונה אחת תחשבו גם על נציב כבילות או תקראו לו איך שאתם רוצים, שחברי רשות מקומית ולא הציבור הכללי, יוכלו לפנות למשרד הפנים במישרין בעניין סטטוטורי עם זמן מוגבל לברור התלונות. אני יודע שחברי כנסת אחרים מוצפים בתלונות של ראשי רשויות מקומיות על שימוש לרעה בסמכויות דיקטטוריות. קחו את היוזמה על עצמכם.

אני רוצה לתמוך בעמדתו של שר הפנים. יש יותר מדי רשויות מקומיות במדינה כל כך קטנה. אני מבקש שוב להקים ועדה חיצונית שתמליץ כדי לעזור במאבק הזה שהוא לא קל. כמו שעשינו בשתיים שלוש מועצות מקומיות בעת ובעונה אחת.

אני חושב שכאשר מקימים מועצה אזורית חדשה במיגזר הערבי, אי אפשר למנות רק נציגי שילטון יהודים. מוכרחים לשתף גם את נציגי השילטון המקומי הערבי. זה דבר שמתסיס. אני עצמי הייתי במשולש וטיפלתי בעניין. הדבר לא שייך לממשלה זו או אחרת.

בעניין העובדים הזרים. אין כל ספק שצריך לצמצם את מספר העובדים הזרים. זה מקובל על כולנו. אני חולק על דרכים לא אפקטיביות, מקוממות. היצעתי הצעה שאפשר לבצע אותה, ושוחחתי על כך עם נציגים ועובדים זרים רבים מאוד. יש לתת שתיים שלוש שנים היתר כחוק, ובסופו של דבר גירוש, כאשר בזמן מתן ההיתר העובד חותם על הסכמה. זה סיפור אחר לגמרי מאשר ללכוד אנשים בתל-אביב. בעולם כולו, כולל במדינה ריכוזית לצורך העניין כמו יפן, יש בעיה של עובדים ישראלים. אין מדינה בעולם שאין לה בעיה כזו. אני אדם ריאליסטי. אך אפשר לצמצם זאת. הדרך שאני מציע היא דרך שתצמצם זאת יותר מלכידת אנשים ברחוב, מאסרם עם אזיקים ולשלוח אותם בחזרה לארצם מבלי שהם יכולים להחליף את הכסף.

היצעתי הסדר של רישיון עבודה זמני לתקופת זמן מוגבלת בה האדם חותם שבסוף התקופה הוא יוצא מהארץ. זה סיפור שונה לחלוטין. אז גם מכניסים אותו לרשת הביטוח הרפואי ואתה יודע את הכתובת שלו. למשך שנתיים הוא הופך להיות עובד חוקי. אני מנבא שהדרך הנוכחית של לכידת אנשים תעשה שני דברים: א. היא לא תהיה אפקטיבית לאורך זמן, וב. היא כבר מתחילה לקומם נגדנו את המדינות שמהן מגיעים העובדים.

נסים דהן:

צריך להפסיק להביא עובדים. יש להשתמש במאגר הקיים.

אמנון רובינשטיין:

ברצוני לומר דבר נוסף בנושא עיכוב תיירים בשדה התעופה בן-גוריון. זה נוגע גם לעולים מברית המועצות לשעבר. אני אומר שהעיכוב והבדיקה צריכים להעשות בקונסוליה הישראלית. אדם מגיע עם ויזה וזורקים אותו. זו פגיעה רצינית מאוד בציבור העולים. אני לא מדבר על תקלות של מקרה אחד או שניים. זו פגיעה למדינה. אני לא מבין את הדבר הזה. תוציא הנחיות מחמירות לקונסוליות. אדם בא עם ויזה של מדינת ישראל, מוציאים אותו מהתור חוקרים אותו מעלים אותו על מטוס ומגרשים אותו מכאן. זה לא מקובל. אני פונה אליך אדוני שר הפנים ללא כל מחלוקת פוליטית מדינת ישראל כמדינת חוק לא יכולה להמשיך לנהוג כך.

אברהם שוחט:

נושא הארכונה לא בדיון עכשיו.

היו"ר אברהם רביץ:

בשבוע הבא יתקיים דיון בנושא.

אברהם שוחט:

ראיתי את הדברים עתה, לראשונה, וקראתי אותם בריפרוף. חבר הכנסת פינס-פז העלה את הדברים וצריך לבדוק אותם.

מה שאומר כאן, מבחינת הממשלה והרשויות המקומיות, אמרתי גם כשהייתי ראש מועצה. אני רוצה להעמיד את הדברים אל מול דבריו של חבר הכנסת קליינר. אני חושב ששנת בחירות היא שנה מאוד מסוכנת. באופן טבעי ישנם ראשי ערים שחושבים שבלי פרויקטים גדולים לא יצליחו להיבחר שוב, יש כאלה ש"מריחים" שהם בסוף הדרך ומישהו אחר יצטרך למלא את החסר. ולכן זו באמת שנה בעייתית. יש ראשי ערים אחראים הפועלים בנושא והם לא מעטים. אבל גם משרד הפנים ומשרד האוצר צריכים להיות עם יד על הדופק במשנה תוקף לגבי מצב ההוצאות של הרשות המקומית. בעיקר בשנה הזו.

הדבר שהכי הדאיג אותי בכל השיחה הזו הוא הפער שקיים בין הערכות השילטון המקומי והחוסר לבין ההסדרים המוצעים. לרשויות המקומיות יש גרעון מצטבר שוטף.

יהודה הראל:

איפה נמצא הגרעון הזה? אלה חובות לבנקים?

אברהם שוחט:

אלה חובות לא מוסדרים. מדובר בבנקים, ספקים וכולי. 10 מיליארד הם מיליונות. אין לי החוש לומר האם להיתלות בגירסה של אנשי השילטון המקומי שבשנה הבאה יהיה עוד מיליארד. אלה הדברים שנאמרו פחות או יותר אתמול, וההסדר הוא לא הסדר. את ההסדר הראשון כשר האוצר עשיתי בשנת 1994 מיד

אחרי הבחירות. הסיפור היה דומה ואחר כך עבר גלגול נוסף לקראת סוף הקדנציה, נדמה לי שדובר בעוד 700 מיליון שקל. אלו תמיד מאבקים בין השילטון המקומי לשילטון האזורי. לכן, אני בעד העברת החוק. כבר אצלי היתה הסכמה להעביר את החוק. משכו את העניין, עשו תיקונים זה עבר קריאה ראשונה והעניין שוכב שם כבר שנתיים. חוק האכיפה בינואר 1996 חזר אחרי הסכמות.

אני חושב שהעניין של שכר ועונש בשילטון המקומי הוא המפתח המרכזי שיאפשר לדברים להתקדם כמו שצריך. שכר ועונש זה אומר שני דברים: שבסיס התיקצוב הוא ריאלי ואני לא בטוח שזה מה שקורה עכשיו, ומי שלא עומד בזה שישלם את המחיר. אני לא אומר להקים ועדה קרואה. יש מחירים שאפשר להשתלט עליהם. מטבע הדברים כאשר יש 250 רשויות, רוב ראשי הערים אחראיים, ומספיק שיהיו כמה בלתי אחראים שיגרמו ליצירת אווירה שהמערכת הזו בזבזנית ולא בסדר.

אני אומר שאם יצטרכו לתת סכום כסף למשרד הבריאות או את אותו סכום כסף למשרד הפנים, אני אהיה בעד לתת אותו למשרד הבריאות. את החוק צריך להעביר. את המאבק שלכם אתם צריכים לעשות. הוועדה שמעה היום שתי גירסאות: גירסה אחת מהאוצר שהבעיה פתורה כי יש הסכם וגרסה אחרת שהבעיה לא פתורה ושבענה הבאה יהיה שוב מיליון שקל גרעון. אנו רואים שהגילגול הריאלי הוא כמעט תקציב נומינאלי. בתוכו היה צריך להיות גידול הבסיס שהבטיחו להם 160 מיליון שקל ועוד 8% של עידכון תקציב שאני לא רואה אותם בפנים.

דוד עמר:

איפה הגידול הטבעי?

אברהם שוחט:

בסדר אני מסכים שאין גידול טבעי. כלומר, אני צופה בעיה קשה מאוד מבחינתם. כי אם המענקים במספרים שאני נותן על פי מה שראיתי בספרי התקציב הם כאלה, אז אדוני השר, מישהו צריך לתת תשובה איך יכול להיות שתקציב נומינלי עובר משנה לשנה ואיך יסתדרו בעניין התקציב. זו בעיה חשובה מאוד.

אדוני השר, אתמול אמרת מכיוון שעסקתי בזה עוד היום היתה מחוייבות בהסדר על קו העימות על כך שהם יגיעו ראשונים להסדר. זה עוגן גם בהחלטת הממשלה 838 לגבי כל תכנית קו העימות. היום דיבר איתי מר בוחבוט ואמרתי שאני זוכר שקראתי את ההסכם ובאמת יש התחייבות לקדם את העניין. אמרתי למר בוחבוט הבוקר שבישובי קו העימות תגיעו להסדר.

ישראל אפרתי:

ההתחייבות הקודמת שלך היתה לתת להם קידום.

אברהם שוחט:

קראתי בעיון את הניסוח. זה לא היה כתוב במפורש אבל אני אומר לך שהכוונה היתה במפורש.

בעניין המועצות התעשיות. כל אחד מבין שהמצב יוצא הדופן במועצה האזורית תמר מחייב תיקון. לא שלא יצטרכו לתת להם מענק. אני נגד העניין הזה. אני חושב שיש לקבוע בחקיקה מפתח כל שהוא, לגבי הנקודה שבמישור רותם עובדים אנשים מדימונה, ירוחם, ערד, באר שבע ואפשר לבנות מודל של האוכלוסיה ואיפה היא גרה. הרשויות נותנות להט את כל השרותים: בחינוך, ברוחה, בגינון ובכל שאר הדברים ולכן אני תושב שגם למועצה האזורית תמר מגיע. היא מחזיקה את הכבישים. היא חיה שם. אבל, אני נגד הקמת מועצה תעשייתית כי הם צריכים לשלם את הארנונה. הארנונה משולמת בכל מפעל תעשייתי והולכת לא רק לשרותים הצמודים לאזור התעשייה אלא גם לחינוך ולרוחה של העובדים שגרים באותו מפעל. היה ויכוח לגבי מפרץ חיפה ובתי הזיקוק. גם שם אני נגד הקמת מועצה תעשייתית. אלא, שיש לעשות חלוקה תושבי חיפה ותושבי קריית אתא. אני חושב שזה הרעיון הנכון ולא להקים עוד ועוד מנגנונים.

בעניין איחוד רשויות. לא הייתי רוצה שתהיה במדינת ישראל עיר שיש בה מיליון וחצי תושבים. לא הייתי רוצה להפוך את כל גוש דן לעיר אחת כפי שחבר הכנסת קליינר הציע. זה לא הגיוני. יכול להיות שמקום כמו גבעת שמואל צריך לחבר אבל אני לא נכנס לנושאים האלה כרגע. מצד שני, אני בעד יחודם של ישובים קטנים שבהם יש את כל המערכות העליונות כמו ראש-עיר, מזכיר, גזבר וכל המערכת. אני מקווה שלא יהיו שיקולים פוליטיים בהחלטה הזו אבל אני יכול לומר לך אדוני שר הפנים, שאני באופן אישי נותן גיבוי לצמצום רשויות מקומיות.

מיכאל קליינר:

אין שום סתירה בין הדברים. אתה יודע בדיוק שלעיריות נתנו מעל ומעבר למה שמגיע להן על פי החוק. יש הבדל בין לא לתת מעבר לחוק ובין לתת את מה שמגיע על פי החוק. במקרה של ראש עיריית אריאל מר רון נחמן דובר לא לתת לו את מה שמגיע לו על פי החוק כאשר לאחריים דובר לתת הרבה מעבר.

מיכה גולדמן:

אביא את הדוח הכספי של אריאל ותהיה מופתע.

מיכאל קליינר:

בא אדם ואומר שלפי החוק מגיע לו כך וכך.

אברהם שוחט:

אבל הוא לא היחיד. מאיפה אתה יודע מה אחרים רוצים?

מיכאל קליינר:

יש ראש עיר אחד שלא מקבל מה שמגיע לו על פי חוק?

אברהם שוחט:

מה זה על פי חוק?

מיכאל קליינר:

אני מצהיר בזאת ומודיע למר לדוד עמר שיושב פה, שאם יש עירייה שלא קיבלה את מה שמגיע לה על פי חוק, היא חייבת לקבל. ולא משנה באיזה צד של הקו הירוק היא נמצאת. אם היא רוצה מעבר למה שמגיע לה על פי חוק, לא צריך לתת.

מיכה גולדמן:

אני רוצה להתייחס לשני דברים. אני שייך למי שחושבים שצריך לעשות איחוד רשויות. אני מתנגד לאיחוד רשויות על פי שיקולים של לחצים כאלה ואחרים. מר אפרתי שמע אותי ושמעו אותי גם אנשי אגף התקציבים ואנשי משרד הפנים בישיבה שהתקיימה לפני שבועיים במשרד הפנים.

לדוגמא, יש היום רעיון שמדבר על איחוד מספר רשויות באזור הגליל התחתון הכולל את עמק הירדן והגליל התחתון ונמנה על הישובים: מנחמיה, יבנאל, פוריה עילית, פוריה וכנרת המושבה. נכון ששר הפנים אמר לי אתמול שעוד אין החלטה סופית, אבל אם הולכים להציע הצעה, בואו נשלוף את כנרת המושבה ואת פוריה ופוריה עילית ונשים אותן במועצה אזורית עמק הירדן ולא נצרף אותן למועצה אזורית גליל תחתון ומה יקרה? מנחמיה ויבנאל שהם ישובים חסרי הכנסה, שאין להם שום מקורות הכנסה חיצוניים ישארו באותו מצב עגום. זו הסיבה שהגיעו למה שהגיעו.

אני אתן יד למועצה חיבלית בתנאי שיעשו את החישוב הכלכלי. צריך להתייחס לגופם של דברים. הגישה צריכה להיות בנתינת פיתרון אמיתי ולא בגלל שיפעילו לחץ. מועצה אזורית שיש לה קשרים טובים עם אדם כזה או אחר תביא לכך למשל שכנרת המושבה ופוריה ופוריה עילית יועברו לעמק הירדן כי השיקולים בעניין הנדל"ן הנמצאים סביב הישובים האלה יכול להניב בעתיד הרבה כסף למועצה אזורית עמק הירדן. אבל מנחמיה ויבנאל יהיו בבצורת. השיקול צריך להיות ענייני אמיתי. אני יכול להביא דוגמאות אחרות באזורים אחרים. השיקולים צריכים להיות כאלה שיהיה להם פיתרון ואז יהיה יותר קל עם ועדת הכספים.

לעומת זאת, אני רוצה לחזק דברים שחבר הכנסת אברהם שוחט התייחס אליהם. למשרד הפנים יש חלק חשוב מאוד בקביעת גבולות והעברת שטחים מרשות אחת לרשות שניה. בשנים האחרונות ישנה הגדרה של שטחים כתוצאה מהעברת שטחים ממועצות אזוריות לעיריות ומועצות מקומיות. משרד הפנים ומשרד התעשייה והמסחר מקימים את אזורי התעשייה המרחביים. אני מתנגד למועצות תעשיות.

אזור התעשייה אלון-תבור שנמצא מול דברת, הוא היום 100% של המועצה האזורית עמק יזרעאל. מחר, ידברו על עפולה, מועצה אזורית עמק יזרעאל, כפר תבור ויהפכו אותם לאזור תעשייה מרחבי. לא שלפתע יקצו בכפר תבור 2000 דונם לאזור תעשייה. ודאי שלי באופן אישי זה מצויין, כי זה מיד מעלה את ערך הקרקע. אבל צריך לומר שאזור תעשייה אלון-תבור הוא אזור תעשייה מרחבי שנותן פתרונות בדיוק כמו אזור עמק יזרעאל מהצד השני של העמק בו ממוקם מפעל פניציה. אנחנו צריכים ללכת לדגם של צחר במוקטן.

לגבי אזור הדרום, אנחנו רוצים לחלק בין מועצה אזורית שער הנגב שיש לה שטחים גדולים מאוד ונתיבות שהיא בעייתית מבחינת הכנסות, ארכונה וכולי. צריך לראות את נתיבות, אופקים, ושדרות ושער הנגב כיחידה אחת כדי שאפשר יהיה לתת פיתרון עתידי. כמו שאמר חבר הכנסת שוחט, לא לקחת את כל ה-100% של מועצה אזורית תמר אלא להשאיר למועצה אזורית תמר לדוגמא 25% ואת ה-75% הנוספים לחלק בין ערד, דימונה וירוחם.

שלוס שמחון:

קיימת גם מועצה אזורית ערבה תיכונה.

מיכה גולדמן:

אני לא נכנס כרגע לפרטים. למשרד הפנים יש את היכולת, והוא שמאשר סופית את ועדות החכירה וועדות הגבולות לגבי כל הרחבת הרשויות והרחבת השינויים הגדולים. יש לכם היום את האפשרות יחד עם אגף התקציבים והמשרד שעובד ממול להוליך את הדברים ולהבטיח, שנלך לקראת שנת 2000 למדיניות אחרת.

אנחנו הולכים לקראת בחירות מוניציפאליות. מה שלא תצליחו לעשות עד ה-31 לדצמבר, למעשה מדובר לגבי הבחירות הבאות. אם לא יהיו לחצים פוליטיים לא יעשו שינויים לפני הבחירות של נובמבר 98.

בנושא התמריצים: אני תומך במתן תמריצים, לרשויות השואפות להגיע לתקציב מאוזן. לעומת זאת, אין לתת פרס לרשויות אשר מתחרות, מדי שנה, על גרעון גדול יותר.

אברהם הירשזון:

אני מצטרף לדבריו של חבר הכנסת רובינשטיין בנושא "הוצאת הבלונדיניות מהתורים בנמל התעופה". אני הייתי עד מספר פעמים לתופעה וראיתי את המצוקה שקיימת משני הצדדים. מניעת כניסת גורמים זרים שלא מעוניינים שיכנסו לישראל, המקובלת על דעת כולם. צריך למצוא את הדרך איך עושים זאת באסטטיקה הרצויה. אם נעשה זאת באסטטיקה הרצויה, ניתן יהיה להפיק את המיזב מכך שנחסום את מי שלא רוצים שיכנסו לארץ, אך לא נפגע במי שלא התכוונו לפגוע בהם.

בנושא המועצות התעשיתיות. נשמעו דעות בעד ונגד. אני טרם בדקתי את העניין. אני מקבל דיווחים לגבי רמת חובב, שיש שם מועצה תעשיתית, ואני שומע שיש דליפות מברכות האיזוי שמזהמות את הסביבה ברמה שמהווה סכנה לחיי התושבים באזור. ראיתי אתמול נתונים חדשים לגבי העניין והזדעזתי. אני מבין שתחנת הניטור אינה עובדת שם מזה מספר חודשים ובמועצה אין איש מקצוע מיוחד שאמון על נושא זה. הייתי רוצה לשמוע את דברי השר וללמוד והאם יש טיפול נקודתי בנושא?

הקימו את המועצות התעשיתיות לא משום שזו היתה סתם הברקה אלא משום שכנראה שהמצב הקודם לא היה מצב נכון ורצו לנסות משהו חדש. זה לא הוקם סתם. אינני בטוח שבחלוקה בין מועצות מסוימות שמספר האוכלוסין שלהן קטן בין המפעלים, חלק מהתקציבים שנגבים על ידי המפעלים, חלק ראוי, ניתן חזרה לפיתוח. אני מדבר כרגע על איכות הסביבה. אנו יודעים שמפעלים רבים עדין מזהמים מאוד את הסביבה. על מדינת ישראל, אם היא רוצה להיות מדינה מודרנית, לעשות הכל כדי שאיכות הסביבה תישמר, ושהמפעלים לא יזהמו את הסביבה. איני בטוח שמספיק תקציבים מוקדשים כדי לעזור ולעודד את הנושא. הייתי מאוד שמח לשמוע את דברי השר בנושא.

אתמול, דיבר כבוד השר על בעיית פי-גלילות. אני רוצה לומר לך שהייתי חבר בכנסת העשירית ומאז אני שומע שהנושא הבעייתי מועלה בצורה זו או אחרת וכל הזמן יש הבטחות. קודם אמרו שיש מקום חילופי, אחר כך אמרו שהמקום החילופי לא טוב, אחר כך נדמה לי שאמר חבר הכנסת רפאל איתן שלא צריך להעביר את פי-גלילות ממקומה אלא במקום לטמון את חוות הגז באדמה. עכשיו, אני מבין ששוב רוצים להעביר את חוות הגז למקום אחר ולטמון אותה באדמה. הייתי מבקש לדעת, האם יש זמן או מועד אחרון לפיתרון הבעיה. כדגי שאוכל לבוא לתושבים ולומר שנמצא פיתרון חד משמעי לעניין הזה.

אני מבין שפרוייקט "נתב"ג 2000" לא נעשה תחת שרביטו של משרד הפנים, אך משרד הפנים בכל מקרה הוא גורם חשוב ביותר. בעיקר מבחינת חיי התושבים בסביבה. אני חושב שמדינת ישראל צריכה לפעול לכיוון של מדינה מודרנית ומתפתחת עם שדה תעופה הראוי לשמו. על פי כל מחקר ומחקר שלא כולל אינטרסנטים שיכולים להרוויח מהדבר, אנו רואים שפרוייקט "נתב"ג 2000" יהווה אסון תברואתי לסביבה.

אברהם שוחט:

לא נכון.

אברהם הירשזון:

מותר לך לחלוק עלי בנתונים. עובדתית אני אומר לך שאני לא הוזה, ואביא מחקרים שמדברים על כך שזה יהיה מפגע קשה מאוד לתושבים שחיים באזור.

אברהם שוחט:

אתה אומר כל המחקרים. תגיד שיש מחקרים שאומרים כך ויש כאלה שאומרים אחרת.

אברהם הירשזון:

הייתי מבקש משר הפנים שיפעיל את כל כובד משקלו בנושא זה. שאפשרות הקמתם של שני שדות תעופה תיבחן בזמן לפני שיהיה מאוחר מדי, כפי שקורה בכביש חוצה ישראל. פותחים כביש נוסף שיעודד כניסת כלי רכב נוספים למדינת ישראל. אין מספיק נתיבים והתחבורה תהיה גדולה ורבה יותר, וזיהום האוויר יהיה גדול יותר כל זאת במקום לפתח רשת רכבות ארציות. הנושא בתחום משרד התחבורה ואני פונה למשרד התחבורה.

יצחק כהן:

מכיוון ששר האוצר מאוד עסוק...

היו"ר אברהם רביץ:

אנו לא מזמינים לדיון של כל משרד את שר האוצר.

יצחק כהן:

משרד הפנים זה לא כל משרד. משרד הפנים הוא למעשה המדינה כולה. הוא המשרד היחיד שמשיק לכל משרדי הממשלה. אין לך משרד שלא משיק למשרד הפנים.

היו"ר אברהם רביץ:

נמצא כאן מר יוסי כהן והוא ירשום כל מילה שתאמר.

יצחק כהן:

העניין הוא כזה: פרויקט הביוב הארצי טופל בזמנו על ידי שר הפנים לשעבר אריה דרעי ואחר כך טיפל בדברים יצחק רבין זכרונו לברכה והנושא נגדר עד היום.

שר הפנים אליהו סויסה:

מי שמטפל בזה היום הוא משרד התשתיות.

יצחק כהן:

הפרויקט התחיל יפה מאוד עם תקציב אדיר, והיום הוא תקוע. סתום. חבר הכנסת אברהם שוחט היה גם הוא שותף לעניין הזה. אני חושב שצריך להחזיר את הנושא מיד לידי משרד הפנים. משרד הפנים הוא היחיד שטיפל בנושא יפה, הפעיל אותו יפה ומי שלקח אותו לידי עתה, תקע אותו.

היו"ר אברהם רביץ:

אני מצטרף לכל מילה. זה לא נוגע למשרד האוצר, זו החלטת ממשלה.

יצחק כהן:

אנחנו זוכרים טוב מאוד איך זה התחיל. היה עיגון תקציבים אדיר לבעיה אקוטית בצורה בלתי רגילה. אני זוכר שהתחילו להיות היסטריס. חשוב שכולם ירשמו זאת לפנייהם.

אברהם שוחט:

ועדת הכספים יכולה להעביר את הטיפול ממשרד התשתיות למשרד הפנים.

יצחק כהן:

אני אציע את זה.

נושא מחירי המים גם הוא שערוריה. אדוני שר הפנים, אולי אתה תוכל לעדכן אותנו בנושא.

תקציבי הפיתוח. מי שבדק תקציבי פיתוח בספרים מבין שזו בדיחה. אם אנחנו מבינים שמשרד הפנים באמת משיק לכל משרדי הממשלה, לא יתכן לתקצב אותו בתקציבים כה זעומים בנושא פיתוח. ודאי זוכר חבר הכנסת שוחט מה היה היחס אז ואיך הוא נשחק ומה מצבו כיום.

לגבי הישובים הערביים. ערכתי סיור בנגב. יתכן שהבדואים לא מודעים לכך והדבר נעשה בתוס לב, אך הם מתפשטים בשטחי הנגב בצורה בלתי מסודרת, בלי הגדרות מוניציפליות ובלי הגדרת גבולות. אני לא רואה את התושבים היהודים מעמיסים את ציודם על הרכב ובוניס את ביתם היכן שהם רוצים ואיך שהם רוצים. הייתי רוצה לשמוע האם משרד הפנים מטפל בבעיה.

בנושא נמל התעופה. בגלל הקירבה למרכז בדקתי את האפשרות להעביר אותו לזיקים.

נושא לא פחות חשוב הוא נושא רואה חשבון לרשויות. אם באמת רוצים לעשות ביקורת רצינית לגבי ביקורת ברשויות. לא יתכן שהרשויות ימנו לעצמן רואה חשבון. אם רשות תמנה לעצמה רואה חשבון זה פרסה, זו בדיחה. אם רוצים ביקורת, שהממשלה תמנה את רואי החשבון.

היו"ר אברהם רביץ:

זה הוויכוח שקיים בין משרד הדתות למשרד האוצר. האוצר רוצה למנות למשרד הדתות ומשרד הדתות אומר: לא, אני אמנה לעצמי. מה העמדה שלך שם?

יצחק כהן:

אני לא מכיר את העמדות שם. רואה חשבון הוא נאמן של המדינה לא משנה מי ממנה אותו. אבל אם המבוקר ממנה אותו יש בזה טעם לפגם.

אברהם שוחט:

אני לא בטוח.

היו"ר אברהם רביץ:

רואה חשבון חייב בחובות והנאמנות בכל מקרה.

מיכאל נודלמן:

אני מסכים עם כל הדברים שנאמרו פה לגבי הארכוּנה והדברים שקשורים לרשויות המקומיות. ברצוני להעלות שתי סוגיות בנושא משרד הפנים. הראשונה - בענייני עליה, והשניה - בענייני תכנון והגנה על איכות הסביבה.

נושא קבלת אזרחות לבני זוג אשר נשואים נשואי תערובת, ונושא מעבר ביקורת הגבולות על ידי מבקרים ומוזמנים ממדינות חבר העמים. נראה כי כל מדיניות משרד הפנים כלפי נישואי תערובת מושתתת על חשדנות ורק על חשדנות. לא על תקנות ברורות ועל שיטות עבודה מאורגנות. יש לקבוע קודים ונוהלים ברורים לקבלת פניה של בקשות בני זוג שאחד מהם יהודי, אזרח המדינה והאחר לא, לקבלת אזרחות ישראלית. נוצר מצב, שבמשך שנים אנשים נשארים ללא מעמד חוקי כל שהוא. בלי זכויות, בלי עבודה, בלי ביטוח, קופת חולים או לימודים. זה בלתי אפשרי במדינת חוק. הדבר פוגע בתדמית המדינה ובאנשים. יש עוד הרבה דוגמאות והרבה מכתבים שמגיעים אלי.

דוגמא מעשרות המכתבים שאנו מקבלים: אשה לא יהודיה נשואה ליהודי וכבר שנה מחכה לתשובה ממשרד הפנים. היא בהריון ואין לה אפשרות לקבל שירות בבית חולים. אין לה אפשרות לקבל ביטוח. אני חושב שהמצב של האשה הזו לא טבעי.

דוגמא שניה: בא יהודי שעומד להתגייס לצבא. כבר שנה אשתו מחכה לקבלת סטטוס כל שהוא שלא תישאר בלא כלום. דבר לא נעשה במה שקשור לקבלת סטטוס בארץ.

באשר לביקורת הגבולות. אמרת אתמול אדוני השר, שאתה מוכן לקבל את כל האחריות בנושא. אני לא חושב שבכך תיפתר הבעיה. צריך לקבוע כללים ברורים לנתינת אשרות כניסה. לא יתכן שאנשים שקיבלו אשרות כניסה בקונסוליה בחבר העמים לא יוכלו להיכנס ולעבור את ביקורת הגבולות. לא יתכן שאשה אחת במשרד תטפל בכל נושאי קבלת האזרחות והכניסה לארץ ללא מחשב. סוף סוף אנו מדינת חוק.

מדיניות משרד הפנים גורמת לכך שלעולים אין כל אמון במשרד הפנים. אפילו אצלי נוצר הרושם שבנושאים שהזכרתי אין לא דין ולא דיין וכל פקיד הישר בעיניו יעשה.

אני מציע לך אדוני השר, לקבוע ולפרסם את הנוהלים והתקנות הנוגעות בנושאים אלו. אי אפשר להמשיך בצורה כזו. מדובר כמעט במיליון אנשים שעלו לארץ. כך אי אפשר לבנות מערכת אמון כל שהיא עם אנשים. אם אתם פוגעים בבלונדיניות אתם פוגעים באמון בין האחד לשני. לאור זאת, אני לא מוכן לתמוך בתקציב משרד הפנים כל עוד לא אקבל הסברים מספקים ולא אראה שלא ננקטים צעדים אמיתיים לתיקון המצב.

בנושא איכות הסביבה. הייתי אצל שר הפנים והתרעתי על הבעיה ברמת הובב. הקמנו ועדה לבעיותיה של רמת הובב. יש התקדמות קלה בנושא. אני חושב שלא צריך להקים מועצות תעשיתיות כי שם אין שום סדר, אין אחריות, ואין אחריות אפילו מול הכנסת. כל הוועדה ביקרה ברמת הובב וביקשנו תכנית תיקונים שצריכים להעשות לגבי מניעת הזיהומים שם. זו סכנה לחיי אדם. יש דיווח ממשרד הבריאות ומהמשרד לאיכות הסביבה שאומרים שיש סכנה לחיי אדם. עד היום לא קיבלתי כל תשובה מראש המועצה. איזה מן דבר זה?

יש בארץ 500 מיזבלות. מתוכן יש כ-200 חוקיות ו-300 פיראטיות. מי אחראי על זה? 300 מיזבלות ומחצבות לא חוקיות פוגעות בחברות חוקיות שמשלמות ארנונה ומס הכנסה. אני חושב שמישהו צריך להיות אחראי. ברוסיה הזכרתי שיש מפעלים מתחת לקרקע. אפשר לייצר שם נעלים וכולי. אבל איך זה שבכל המדינה יש 300 מיזבלות לא חוקיות ואף אחד לא אחראי לזה? אני חושב שלא רק המשרד לאיכות הסביבה אחראי לגבי הסביבה. כל משרד אחראי, כל אזרח וכל מוסד.

אחמד סעד:

אתמול כבוד השר דיבר על ההסכם עם הרשויות המקומיות הערביות. היה לי הכבוד להיות כמה פעמים בוועד הרשויות. למען האמת השר פעל מאוד שיהיה הסכם. הביקורת שלנו היתה כלפי משרד האוצר ולא כלפי משרד הפנים. השאלה היא אם בוצעו כל הסעיפים בהסכם ושאלה נוספת היא איך הם בוצעו? הסעיף החשוב ביותר, איך להתמודד עם הגרעון העצום של הרשויות המקומיות הערביות, הוא הסעיף האחרון ששר הפנים לקח על עצמו. לבוא בדברים עם שר האוצר בכדי להטות דרך לקידום הביטוח ברשויות הערביות תוך קביעת לוח זמנים מוגדר לביצוע. לא בוצע דבר, ושום דבר לא זו בעניין. לא נקבע מועד, ואין אינפורמציה שנעשה משהו בשטח עד היום. על פי ההסכם המצב עודנו גרוע מאוד. הגרעון עודנו עצום. לפני שבועיים דנו באזורי פיתוח. מבחינה סוציאקונומית המועצות הערביות נמצאות במצב הקשה ביותר במדינה. אם לא יבוצע הסעיף האחרון, כאילו לא עשינו שום דבר.

איך בוצע ההסכם? איך לפרוש את 55 מיליון השקלים לשלוש שנים? לפי המידע שלדעתי הוא מידע מדויק, מחצית מהסכום הלך למועצות הממונות. חלק ממנו, איני יודע את הסכום המדויק הלך לחמש המועצות בגולן. אז נשאלת השאלה מה נשאר למועצות הערביות האחרות? פחות מחצי.

היו"ר אברהם רביץ:

אני רוצה להבין, במועצות הממונות במיגזר הערבי גם היתה בעיה?

אחמד סעד:

היתה בעיה. אבל לקחת מחצית מהסכום?

בקשר ל-40 מיליון שקל לביטוח. מזה הלך 21 מיליון שקל לקלאנסווה, לנחל אלכסנדר ולפרדיס. אני לא נגד. אבל למה לקחת מהתקציב שמטרתו לעזור בביטוח למועצות המקומיות. אפשר לקחת ממקומות אחרים. לכן לא פתרנו את הבעיות. מה הממוצע עכשיו לביצוע ועדת סוארי? עוד לא היגענו ל-70%. הסתכלתי על הנתונים הנומינליים בתקציב. יש כל מיני בעיות ששייכות לא רק למשרד הפנים. במה ששייך למשרד הפנים אין מענה לבעיות הבערות וטיפול בסילוק החוב. יש בעיה בוערת בכפרים המוכרים. כבר שנתיים שבשמונת הכפרים המוכרים היתה החלטה של צוות השרים לתת 50 מיליון שקל לפיתוח התשתית והעלאתם על מפת התכנון והבניה. מטרתם אותם שנתיים ושום דבר לא מבוצע. יש שם בעיה אנושית. יש צפיפות ואדם שיש לו 13 ילדים בנה לו צריף.

אמנון רובינשטיין:

בעין חוד הייתה החלטת ממשלה ולא רק החלטה של צוות שרים.

אחמד סעד:

נכון. שום דבר לא בוצע. אחר כך אומרים שזו בניה לא חוקית וצריך להרוס את הבתים. איך פותרים את הבעיה לאחר החלטת הממשלה? לכן פניתי לכבוד השר שלא יבצעו את הריסת הבית בעין חוד. יש לאותו אדם 13 ילדים שחיים בצריף.

עבד-אלמאלכ דהאמשה:

הוא בנה בתוך השטח הבנוי בתוך הכפר. זה לא מפריע לתשתית ולא לשום דבר.

אחמד סעד:

צריך להיות שנוי במדיניות.

שר הפנים אליהו סויסה:

יותר לבנות כך?

אחמד סעד:

אין כל אפשרות אחרת. לכן אני פונה אליך כבוד השר. קח את הדברים בחשבון. אנו רוצים לפתור את הבעיות. "תתלבשו" על המיגזר הערבי כמו

שעשיתם לאזיכור הערביט הדרוזים. ביוזמת שר הפנים עט המשרדים האחויים יש כגבש תכנית חומש או תכנית לעשר שנים כיצד לשפר את המצב הירוד באוכלוסייה הערבית ובמועצות המקומיות.

יהודה הראל:

הייתי שמח אט וועדה זו במסגרת סמכותה היתה מעבירה את תקציב שרותי הדת למשרד הפנים ממשרד הדתות.

היו"ר אברהם רביץ:

ומה להעביר לדתות במקום?

יהודה הראל:

שבמסגרת הזו הדאגה לא תהיה למועצות הדתיות ועובדיהן אלא לשרותי דת. שכל התקציב יגיע משרותי דת.

היו"ר אברהם רביץ:

יש כן הרבה שותפים בבית הזה. אבל תצטרך להסכים למערכת חוקים.

רפאל פינחס:

אנחנו תומכים בזה.

יהודה הראל:

הוסבר לנו שזה בסמכות הוועדה וגם על דעת שר האוצר אט מעבירים תקציב מסעיף לסעיף ולא מגדילים את המסגרת.

בנושא איחוד מועצות, שמחתי לשמוע את דעתם של רוב חברי הוועדה ואני מציע לתגבר את הוועדה בנושא, כי אז אפשר יהיה להשיג תמיכה בבית הזה. אופוזיציה וקואליציה גם יחד. בלי תמיכה כזו, לא ניתן יהיה לבצע איחוד אזורי תעשייה. דוגמא לאחד המקומות הזועקים לשמיים היא בגליל העליון. יש שתי מועצות אזוריות על שטח אחד. מועצה אחת לקיבוצים ומועצה שנייה למושבים - מבואות חרמון וגליל עליון.

בנושא הגרעונות. גוף אחרי גוף במדינה מתחיל להבין שאין מי שיעזור לו אט הוא לא יהיה מאוזן. אני מעז לומר שזה עדין לא הגיע למועצות ולרשויות המקומיות.

הייתי רוצה לשמוע, האט ניתן להעביר תקנה או חוק שלפיו הכוואות של רשויות מקומיות יהיו רק בערבות המדינה. אז הט יגיעו הנה.

אמנון רובינשטיין:

זה היה פעט וביטלו את זה. אתה רוצה לחזור אחורה?

יהודה הראל:

אני רוצה לשמוע תשובה בנושא.

מיכה גולדמן:

אתה מחזיר אותנו 15 שנה אחורה.

יהודה הראל:

אם האוצר יגיד שהוא נותן את הערבות שלו, זאת אומרת, שהוא חושב שמותר להם לעשות זאת, והוא אחראי לכך שהם יוכלו להחזיר את זה. לכן אני אצביע בעד.

היו"ר אברהם רביץ:

תציע, שכל הלוואה של הרשויות המקומיות מלבד אישור של משרד הפנים צריכה אישור של ועדת הכספים. אבל לא שהמדינה תיתן ערבות מדינה.

יהודה הראל:

הזכירו כאן את נושא המיס. אני רוצה לומר בהמשך הדברים שנאמר שהרשויות המקומיות אחראיות לפתור את הבעיה שלהן ולא המדינה. ברור שנושא המיס זקוק להפרטה. אין שום ספק בזה. התהליך נעצר על ידי "מקורות". זו אחת השערוריות הגדולות בארץ, שוועד העובדים מנהל את נושא המיס בניגוד להנהלת "מקורות" ובניגוד לכולם.

אני לא יודע מה קורה בנושא פינוי האשפה.

מיכה גולדמן:

הרוב עובדים עם קבלנים.

ישראל אפרתי:

לא בעיריות הגדולות. במקומות שיש ועדים חזקים.

יהודה הראל:

הדברים לא מתבצעים בגלל שברשויות המקומיות, כמו שהיו אירגונים רבים במדינה ונשארו לא מעטים, משוכנעים שמאחר והן עוסקות באוכלוסיה, בחינוך וכולי, מותר להן להסתבך כי אין כוח שיכול לעצור את התהליך בו המדינה צריכה לשחרר אותן מהחובות. צריך לבנות מהר את המערכת, שלא תאפשר לעשות גרעונות. כמו שהיום הקיבוצים יודעים שקיבוץ שיש לו גרעון לא יהיה מי שייפתור אותו מן העניין הזה. זו בעיה שלו. עברו שנים קשות עד שהבינו זאת. לומדות זאת קופות החולים וילמדו זאת גורמים אחרים. כאן זה נעשה בפיגור גדול.

עבד-אלמאלכ דהאמשה:

אני מבקש להדגיש את העניין של בניה בלתי חוקית. הזכרנו את עין חוד. עין חוד הוא ישוב בו התושבים נאלצו לעבור שני קילומטרים מזרחה מהמקום בו התיישבו בשנת 1948 ושם הוקם כפר האומנים עין חוד. מזה 15 שנים לא נבנה בעין חוד בית אחד. אנשים חיים שם. כמה בנים נשואים יכול בית האב להכיל? אחד, שניים, שלושה? בסוף זה מתפוצץ. שלוש שנים יש החלטת ממשלה להכיר בישוב הזה. שלוש שנים המפות נדדו עד שהגיעו לחתימה ואז חבר הכנסת רפאל איתן והממשלה התחילו הכל מהתחלה.

אותו אדם שהיזכרנו בנה שם בית. מדוע הבעיה כל כך גדולה וצריך להרוס אותו? שהוא נבנה באמצע השטח הבנוי ולא גורם כל הפרעה. בא כבוד השר ואומר שזה בלתי חוקי. נכון, זה בלתי חוקי אך איפה החוק שיכול לתת לו לבנות? איפה החוק שמאפשר לו לבנות? לא מאשרים לאותו אדם לקבל רישיונות, לא מכירים ברישום, ולא מאשרים לו לקבל את המפות על מנת שיבנה באופן חוקי. אחרי 18 שנה, כשזה מתפוצץ, ונבנה בית אחד בתוך הישוב באמצע השטח הבנוי בלי כל חריגה, לא משהו שיכול לשנות דברים, באים ורוצים להרוס את הבית. זוהי רק דוגמא.

זה מזכיר לי פיתגם אותו למדתי בימים הראשונים של לימודי המשפטים. זהו פיתגם רומאי האומר: מקסימום חוק הוא מקסימום עוול. כשאתה מקיים את החוק עד המקסימום זהו שיא העוול. אותו דבר במקרה זה. אמר חבר הכנסת יצחק כהן שבתי התושבים מתפשטים. הם קיימים. הם נמצאים שם עשרות ומאות שנים. אתמול היה דיון נוקב וכואב בעניין זה. כבוד השר רוצה בניה חוקית? תן לאנשים להיכנס במסגרת החוק. תאפשר להם לבנות באופן חוקי. חוקיט לא קיימים לא מאפשרים להם לציית לחוק, וכאשר תחת אילוץ הם עושים מעשים לא חוקיים, ומקיימים בתיים בצורה בלתי חוקית, הולכים והורסים אותם.

צבי הנדל:

והיה ושר הפנים יענה לבקשתך במקרה ספציפי אחד, שניים, עשרה האם תהיה מוכן להגן עליו כשהוא יהרוס 200 מבנים אחרים לא חוקיים?

עבד-אלמאלכ דהאמשה:

שניים, שלושה, עשרה מקרים שיטופלו לא פותרים את הבעיה. יש בנגב בלבד 36 כפרים בהם מספר התושבים הוא 3000 ויותר. מדוע שלא יהיה הסדר בו יוכרו הישובים הגזולים ותהיה הסכמה לגביהם? אז אקבל את ההצעה שלך חבר הכנסת הנדל. יהיה פיתרון סביר ואז תהיה אפשרות במקרה של חריגה מהחוק לומר לאותם תושבים מספיק. בישוב קטן אחד הקמה של עשרה בתיים לא פותרים את הבעיה.

צבי הנדל:

אג לנו לשכוח שלכל נפש בנגב יש דונם וחצי אדמה.

אמנון רובינשטיין:

עניין הנגב שונה לגמרי. פה מדובר במקרה אותו אני מכיר על בורין וטיפלתי בו. צודק מי שאומר שיש לדחות את העניין עד שתקום רשות מקומית מוכרת.

רפאל פינחס:

איך זה מתיישב עם צמצום הישובים?

מיכה גולדמן:

הכוונה שהישוב יהיה מוכר מבחינת החוק. מבחינה זו שאפשר יהיה לאשר כביש גישה, קו חשמל, קו מים השתתפות בהסעות לחינוך וכולי.

עבד-אלמאלכ דהאמשה:

כל הבתים עומדים תחת צווי הריסה. אפשר להרוס אותם כל רגע.

עניין נוסף שברצוני להעלות הוא איחוד משפחות ותעודות זהות. אני מביא דוגמא אחת מתוך רבות. פניתי לשר הפנים שלוש פעמים בארבעה חמישה החודשים האחרונים. יש מקרה של אסיר שנעצר בשנת 1992 ומאז הוא בכלא ובקרום עומד להשתחרר. מאותו יום בו נעצר הוא לא ראה את תעודת הזהות שלו. כאשר הוא שואל לגביה אומרים לו שאין לו תעודת זהות, והיא לא נמצאת בשום מקום.

היו"ר אברהם רביץ:

מה זאת אומרת אין לו? הרי יש לו מספר תעודת זהות.

עבד-אלמאלכ דהאמשה:

נכון, יש לו מספר.

היו"ר אברהם רביץ:

אז הוא יכול להוציא תעודת זהות חדשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה:

זאת הנקודה. פניתי לשר הפנים, וגם אותו אסיר פנה באמצעות המשפחה שלו, כי הוא לא מצליח להוציא תעודת זהות חדשה. האסיר פנה אלי ושלח לי שלושה מכתבים. איך אפשר לפתור מקרה כזה, של תושב מזרח ירושלים שתעודת הזהות שלו הלכה לאיבוד? הוא ישתחרר מהכלא בלי תעודה ויגורש מהארץ? מדוע אנו לא מקבלים תשובה? זוהי רק דוגמא.

אני עובר לנושא אחר. יש בידי בקשות לאיחוד משפחות, לדוגמא של אשה שבעלה נמצא מחוץ לירושלים. הבקשות נגודות שנה, ושנה וחצי וברוב המקרים אני מקבל תשובה שהנושא בטיפול, אך למעשה שום דבר לא זז. מה עם המדיניות הזו? מתי יהיו קולטורניסטים כפי שמר נודלמן אמר, שתהיה מדיניות אחת ברורה ונדע לאן אנו הולכים?

שלוש שמחון:

בחלק מדברי אני רוצה להתייחס לדברים שנאמרו כאן. אתחיל בעניין המועצות האזוריות, המושבים וההתיישבות. יש מצב בלתי סביר בתוך המושבים, בעיקר בעניין של הוועדים המקומיים. הגיע הזמן להביא את המצב לסיומו. להגדיר אותו ולהתייחס אליו אחרת, סביב התקנה המפורסמת של שנת 1991 שלאחריה מנסים למצוא דרכים חדשות ונוספות אחרי הרבה מאוד שנים. אני חושב, שללא סיוע מצד משרד הפנים למרות הרצון הטוב לא נמצא פיתרון. בלתי תקין ובלתי אפשרי לנהל מערכת יחסים בתוך ישובים כה קטנים עם יותר מדי וועדים. מה עוד, שיש בחירות לרשות המקומית ונבחר מי שנבחר והכל בסדר. גם בענייני המיסוי יוצא שהמושבים יושבים יותר. צריכים להחזיק מערכות כפולות ומכופפות וזוהו כמובן מעמיס עליהם מעבר למה שמשלמים למועצה האזורית ולישוב עצמו וכן הלאה. הגיע הזמן להתייחס לעניין ולמצוא לו פיתרונות.

עניין נוסף הוא סל השרותים. אני חושב שיש פערים עצומים בסל השרותים שמקבל אזרח מהמועצה האזורית לבין אזרח שמקבל ממקור אחר. באופן כללי, גם אם סכום הכסף לכל ראש הוא זהה, בגלל המבנה של המועצה האזורית יוצא ממילגא שרמות השרותים היא נמוכה מאוד. אני מסתובב בארץ ורואה בתוך שיש פערים ענקיים בין המועצות האזוריות. בין המועצה האזורית שאני גר בה, לבין המועצה האזורית הסמוכה ש"ישובת טוב" גיאוגרפית, ו"ישובת טוב" מבחינת אזורי תעשייה וכן הלאה. צריך לתת תשובה לעניין הזה.

עניין הבחירות לראשי הרשויות האזוריות. חבר הכנסת מירוס ואני היגשנו הצעת חוק, וכוונתינו לתת מימון לבחירות לראשי המועצות האזוריות. אני חושב שהמצב נכון לעכשיו, בו ראשי המועצות צריכים לגייס לעצמם את הכסף בכל מיני דרכים שלא מתקבלות על הדעת, הוא מצב גרוע.

היו"ר אברהם רביץ:

מי בוחר את הרשויות?

שלוש שמחון:

כראש עירייה יש מימון מסודר של המדינה. כראש מועצה אזורית אין כל מימון והוא צריך לחזור על פיתוחיהם של כל מיני גורמים, ולפעמים גורמים מפוקפקים. זה אומר, שלעיתים מי שמצליח למכור את עצמו לשטן בצורה יותר טובה יש לו כסף בבחירות ומי שלא מצליח אז אין לו כסף. אני יודע שהפקידים במשרד הפנים בעו ההצעה הזו ואני יכול להניח שמשרד האוצר לא יאהב את ההצעה.

היו"ר אברהם רביץ:

הוא לא יאחז דק בגלל שלא יהיה לו כסף.

שלום שמחון:

יש הבדל בין בחירות לראש מועצה אזורית לבין ראש מועצה מקומית.

בנימין כהן:

יש חוק מימון לרשויות המקומיות שלא חל על המועצות האזוריות.

היו"ר אברהם רביץ:

זאת אומרת שיוצא שאזרח שגר באזור שיש מועצה אזורית בוחר פעמיים?

אברהם שוחט:

ככניס את זה בחוק ההסדרים. יש הרבה דברים של משרד הפנים בתוך החוק.

שלום שמחון:

נקודה אחרונה לגבי עניין העובדים הזרים. ההצעה שהועלתה על ידי חבר הכנסת רובינשטיין היא הצעה מבורכת, אך יחד עם זה יש מיגזרים שהדברים קורים כך ממיגזר. מיגזרים מסודרים ומאורגנים בהם אפשר להשתלט על התופעה ולמנוע בריחה של עובדים. מתוך 18 אלף פועלים שיש בחקלאות, יש בסך הכל 120 בורווים. את בונים מערכות שמתנהגות כמו שצריך, אפשר למצוא לכל דבר פיתרון. על פי המדיניות שאני רואה כרגע במשרד הממשלה השונים, הדבר הפוך. לא מוטלות כל סנקציות על הגופים שמטפלים בעובדים הזרים. לעומת זאת, אני רואה באיזו ביקורת אני עומד. של החקלאים, של משרד החקלאות ושל משרד העבודה. תטילו סנקציות על הגורמים המעסיקים. על התאחדות הקבלנים, על החברות הפרטיות וכולי ותראו שהדברים יעברו אחרת. אם מישהו יהיה מחוייב כלפי אותו עובד ויבין שהוא יפגע עם יתנהג אחרת, אפשר יהיה לצמצם חלק מהבעיה. מנסים להרוס את המקומות המסודרים.

צבי הנדל:

לפני שאתחיל אזכיר משהו מדברי צדיקים: הרב קוק זכר צדיק לברכה, אמר שעדיף שניכשל הרבה פעמים באהבת חינם מאשר מפעם אחת בשנאת חינם. ידוע שיש אנשים שמצווה לא לאהוב אותם, כמו רוצחים פושעים וכולי. למרות שיש לי הרבה חילוקי דעות עם השר היושב בראש השולחן, הוא כל כך סימפטי ונחמד, ומקריין הרבה אהבה, ואי אפשר לצעוק עליו.

אתחיל בנושא העובדים הזרים. בעניין החקלאים זה לא נוגע למשרד הפנים. הוא נוגע למשרד העבודה והרווחה ומשרד האוצר. מה שנוגע לשר הפנים לא חל עלינו, כי כמו שאמר חבר הכנסת שימחון אצלינו אין בריחות של עובדים זרים. אם יש בשוקי שוליים אותו מספר של 120 עובדים שברחו

מדובר על פני טורח של עשר שנים. וואי שצריך לעשות סדר בענף הבנין ובנושא הפועלים הרומנים. עם התאיכונים הנושא מאוד מסודר. אם ב-8 שנים בוחר לנו 120 עובדים זה בטל בשישים.

אבל, אני פונה אליך כשר בממשלה ולא דווקא כשר פנים. תמיד מחפשים את המטבע מתחת לפנס. הואיל ואצלינו הדברים מסודרים ולא נכנס תאיכונים אחד ללא אישור, אצלינו קל לשחק. הכותרת של עובדים זרים היא כותרת רחבה והציבור לא בודק בציציות כל דבר. אז נא לא לחפש מתחת לפנס. נכון שקשה מאוד לחפש את אלה שלא נמצאים מתחת לפנס, ולא מסודרים, ואין להם אשרות.

כמו כן אני שומע שהולכים להטיג מיסים נוספים. על מי יטילו את המיסים הנוספים? על המעסיקים המסודרים. המעסיקים הלא מסודרים ממיגא לא משלמים שום דבר. כשר בממשלה שמתעסק עם הדברים בצד השני של המיתרס, אני מבקש שתהיה מודע לעניין זה.

יש היגיון ואשונה בגי להתעמק בדבריו של חבר הכנסת רובינשטיין, שאם נביא את המעסיקים הלא מסודרים באיזה שהוא פיתיון להיכנס למסגרת מסודרת, יתכן שיהיה קל יותר לתפוס אותם כי המכה היא עצומה ובהיקף גדול מאוד.

נושא שני שרציתי לגעת בו הוא נושא פיזור אוכלוסין. זהו נושא שמדברים עליו הרבה ועושים מעט. יש שר אחד במדינת ישראל לדורותיה שחי וקיים, שלא רק דובר אלא גם עשה הרבה - השר אריאל שרון. אני חושב שאין חילוקי דעות מפלגתיים בעניין הזה. מעבר למעשיו של השר שרון נעשה מעט מאוד. אני אומר זאת לשר הפנים בהקשר של חלוקה וחיבור מועצות מקומיות או אזורים ובהקשר לפער שלא קיים מספיק בין מועצה אזורית לבין מועצה מקומית. יש מקומות שיש יתרון בריבוי מועצות. כשיש ראש רשות לקבוצת ישובים פרובלמטיים, מרוחקים, הוא משקיע את כל כוחו ומפנת את האזור ומצליח להביא לזילוג האוכלוסיה ומשפר את איכות החיים. יבורך ראש הרשות. יש מקומות שצריך לעשות זאת.

כמו כן יש מקומות שאפשר להפריד בין רשויות. לא אכך רחוק, וחלילה איני רוצה לומר מילה רעה על ראש הרשות. אך ניקח את פרודור ירושלים, מועצה אזורית מטה יהודה. למיטב ידיעתי זו המועצה הכי גדולה בארץ. תסתובב בישובים ותבדוק. אם הם בסדר זה לא בגלל המועצה אלא למרות המועצה. אין אפשר להשתלט על זה ברמות אוכלוסיה שונות וכולי? יש מקומות שצריך לעשות זאת בחכמה ובשכל.

יותר מזה, אני חוזר ואחזור על כך שוב ושוב. מועצה אזורית לא יכולה להימדד לפי מספר הנפשות ולא לפי שום דבר. גם הפער הקטן שעשו אחרי ועדת סוארי לא נותן את הפיתרון. צריך לדעת שבתל-אביב על כל מטר מדרכה ועל כל מטר ביוב גרות 20 משפחות. במושב על כל 20 מטר ביוב ו-20 מטר מדרכה גרו משפחה אחת. לכן, חשוב שנדע שלא מדובר במועצות במרכז הארץ, ששט הקרקע יקרה מסיבות אחרות, ואפשר לגבות ארנונה גבוהה. מדובר באזורים מרוחקים. טובתה של מדינת ישראל לתת עדיפות למועצות האזוריות.

4.11.97

ובד אחרון, לגבי הארכוּנה של צבא הגנה לישראל שלא משולמת לישובי יהודה שומרון ועזה. להילופין, שילגדילו להם את התקציב. כי לא אכפת. הרי בסופו של דבר הכל מגיע מהאוצר.

מיכה גולדמן:

לא הבנתי את ההערה. מה הכוונה להגדיל את התקציב? אם יש מאזן חישוב מקביל מעמך לאיזון תקציב או אין לו בעיה.

צבי הנדל:

הישוב כותן את השרותים. מדוע שלא יתן את השרותים כמו ושות אחרת? קל להגיד את זה. נושא המדעצות האזוריות, נושא של עדיפות לאומית בלתי מתקצבת ונושא הארכוּנה של צבא הגנה לישראל, הם נושאים שאני מאוד מאוד לא מרוצה מהם. אני מציע, שעד שנגיע להצבעה אדוני שר הפנים, הנושאים יתוקנו. ולא, לצערי לא אוכל לתמוך בהצעת התקציב של משרד הפנים בוועדת הכספים.

שר הפנים אליהו סריטה:

מה נעשה בסוף?

צבי הנדל:

לא יודע. תשב עם שר האוצר. יש כמה בקשות, כולן מוכחות על השולחן ולא אמנה אותן פה. צריך תוספת תקציב או שיהיה סדר עדיפות אחר. שמעתי את חבר הכנסת אברהם שוחט שאמר שאין תוספת תקציב ריאלי לרשויות המקומיות. זה נשאר נומינלית. אני מודה שלא בדקתי את העניין עדיין אך אני סומך עליו שהוא בדק. אם הדברים נכונים, זו בעיה. יש דברים שצריך לתקן. עם כל הכבוד, לא יכול להיות שהרשויות המקומיות שעומדות בחזית מול האוכלוסייה יקבלו טיפול שכזה. אגב, יש מקומות בהם הייתי בעד איחוד רשויות כמו כוכב יאיר וצור יגאל.

בנימין כהן:

אני המנהל הכללי של המועצות אזוריות. לגבי המבנה הפנימי של המועצה האזורית. 53 המועצות האזוריות בארץ מתחלקות ל-970 יחידות מוניציפליות קטנות, יחידות משנה, על פי צו המועצות האזוריות פרק ההנהלה המקומית. לכל ישוב חייבת להיות הנהלה מקומית. בעבר, המועצות האזוריות ניהלו את העניינים בצורה פמיגיאריית: מושב, קיבוץ, והעניינים הסתדרו. היום, עקב ההרחבות, ועקב כניסה של אלמנטים לא חקלאיים לתחומי המועצות האזוריות, הדבר הזה יותר לא יכול להסתדר כפי שהסתדר בעבר. לישובים שגדלים, מושב או קיבוץ, ובוודאי ישובים קהילתיים חייבים לתת אוטונומיה פנימית. הנהלה מקומית שתוכל לעבוד לא רק על בסיס התנדבותי. אם לא נעשה את הדבר הזה, בשנים הקרובות תהיינה האבה פניות של הישובים הקטנים האלה להפוך למועצה מקומית בפני עצמה.

היו"ר אברהם רביץ:

להשכלוני, מה המצב כיום? האם המצב הוא כזה שיש מועצה אזורית עם כל המשתמע מזה? אמרת שיש לושב ראש מועצה ואולי מספר סגנים שמקבלים שטר. מה קורה בישובים? יש שם מקבלי שטר?

בנימין כהן:

אם יש בחלק המוניציפלי אגודה שמטפלת בענייני חקלאות אז יש שם מזכיר או מרכז משק שמנהל את העניינים המשקיים. אבל בכל מה שקשור לארגון הפנימי של השרותים המוניציפאליים, זה נעשה בהתנדבות. לזה אין שטר. ולזאת הכוונה שלנו. שהחלק הזה יקבל איזה שהוא ביטוי כדי להשאיר את הישובים האלה במסגרת המועצה האזורית. אחרת, הם ירצו להיות מועצות מקומיות ואני יודע על 30-40 ישובים שכבר חושבים מחשבה כזו. אנחנו לא מעוררים זאת.

דיבר הבר הכנסת שימחון על התשתיות. אני רוצה לומר לכם שהתשתיות גרורות וחובות ורבות במועצות האזוריות בגלל הפיזור. רק כדי לסבר את האוזן יש 1,300 קילומטרים של כבישי גישה מהכביש של מע"צ. כניסה לתוך הישובים. יש כ-2,800 קילומטרים כבישים פנימיים. יש כ-700 קילומטרים של כבישים חקלאיים וכבישי גישה. כל זה נופל על המועצה האזורית. אין לה מימון לעניין הזה. יש להטדיר את הדברים במסגרת תקציבי פיתוח מיוחדים למועצות האזוריות. שלא לדבר אגב על מבני ציבור, שלכל ישוב יש מבני ציבור משלו בגלל המבנה השונה של מועצה אזורית מישוב עירוני ובתוך כמה שנים נצטרך לשקם את המערכת הזו מהתחלה. חשוב שיהיה תקציב אחזקה לעניין זה. משום הפניט מכיר את הנושא, ותוך מספר שנים נצטרך לשקם הכל מחדש.

מיכה גולדמן:

כמה משלמים היום ארנונה חקלאית?

בנימין כהן:

על פי חוק הארנונה. על פי המינימום והמקסימום. יש מינימום ומקסימום ואנחנו בתוכו.

מיכה גולדמן:

כמה המינימום? שלושה שקלים?

בנימין כהן:

המינימום שגורבים היום במועצות האזוריות הוא 16 שקלים עד 400 שקל.

היו"ר אברהם רביץ:

משלמים ארנונה על אדמה חקלאית?

בנימין כהן:

כן, משלמים ארכונה על אדמה חקלאית.

לגבי אזורי תעשייה עתידיים. לא סוד הוא שיש ויכוח בין המיגזר הכפרי למיגזר העירוני בדבר אזורי תעשייה, והדבר נובע מהיות אזורי תעשייה מקור הכנסה. אין יותר מקום במגזר העירוני להקים אזורי תעשייה עתידיים. למרות שמיקומם של אזורי התעשייה האלה על פי תכניות המיתאר הארציות והמחוזיות הוא בתחומי המועצות האזוריות, הסכמנו שתקום לגבי כל אחד מהם הנהלה מקומית ושההכנסות יתחלקו על פי מפתח מסויים בין הרשויות שישתמשו באזור התעשייה הזה. אנו חושבים שכך נכון לעשות, ואין צורך בכל שינוי גבולות. לפי דעתי הבעיה של שינוי גבולות במדינת ישראל מיצתה את עצמה. הכל קצר והכל קרוב. לדעתי העניין הזה הוא יותר עניין של רגש, של גאווה שיהיה לי שטח יותר גדול מאשר משמעות מעשית. צריך להקים את אזורי התעשייה, צריך עוד 10 אזורי תעשייה בכל הארץ במרחק של 30 קילומטר האחד מהשני, ולחלק את ההכנסות בין הרשויות שם.

לגבי איחוד רשויות. אנחנו איחדנו מועצות אזוריות. יש לנו ניסיון בנושא. למשל: מועצה אזורית מטה יהודה שהוזכרה כאן, היתה בעבר ארבע מועצות אזוריות ומועצה מקומית אחת. מי שלא זוכר, לקיבוץ רמת רחל היה מעמד של מועצה מקומית. הוא התאחד עם ארבע המועצות האזוריות וביחד הפכו למועצה אזורית אחת, מטה יהודה היום.

היו"ר אברהם רביץ:

אם זו הדוגמא היחידה היא לא רצינית.

בנימין כהן:

היו ארבע מועצות אזוריות.

מיכה גולדמן:

נעמן געתון וסולס צור הפכו להיות מועצה אזורית מטה אשר.

בנימין כהן:

מועצה אזורית מטה אשר היא תוצאה של איחוד של שלוש מועצות אזוריות. עמק יזרעאל היו קישון ויזרעאל. לב השרון היו הדר השרון והשרון הצפוני. דרום השרון היה הירקון והשרון התיכון. אני משתף בוועדה לאיחוד רשויות. אני מחליף את יושב הראש לפעמים. להערכתי, עם הסמכויות שיש לוועדה הזו לא יקומו הרבה איחודים. אין כמעט ראש רשות שהביע הסכמה כאשר הוצע שהנושא יבחן אצלו. יש כוונה ומדיניות של צמצום רשויות מקומיות וצריך צמצום רשויות מקומיות, אך זה חייב לקבל גיבוי. זה לא ילך אחרת.

המועצות התעשיתיות. אני מצטרף למי שאמרו שאטורד להקים יו"תו מועצות תעשיתיות. אני חושב שטעונו עשה המרכז לשלטון מקומי שהטכיס כשתיים מועצות שייקמו. כל מועצה כזו שתקום, לוקחת מקור הכנסה רציני מהרשויות המקומיות.

נט"ט דהן:

אני בטוח שהרב הנושאים שרשמתי לעצמי כבר הועלו כאן. אחזור על מספר נושאים שלא עלו כאן לדיון. הנושא הראשון בתהוות אזוריות משרד הפנים הוא נושא התכנון ותכנית בנין ערים של הרשויות המוניציפאליות. יש משהו מאוד צרוב בנקודה זו. כל שנה מדברים עליו ולצערי הרב אני לא דואה שהולכים לפיתרון והוא: שתנאי התכנון שמשדך הפכיס מתנה כדי לקבל ולאשר תכנית בנין ערים, להפקיד אותה ולקבל הפקדה באישור סופי תלוי באין ספור ובר"ט.

צריך פיתרון לביוב, פיתרון למ"ט, לכבישים, למבני ציבור, כיבוי אש וכו'. אבל את מה שמחיל את המתכנסים ואת הרשויות המגישות את התכנית לבנין ערים להקצות שטחי ציבור מינימאליים למבנה ציבור זה לא מוסדר. עבור הקמת בית ספר נדרשים מינימום 8 דונם. אם יהיה 7.9 דונם תכנית בנין ערים לא תעבור. אם אין הקצאה לבית כנסת, אף אחד לא שואל מדוע, ולא מתעניין. אפילו משרד הפנים בזכויות שיש לו לא כופה זאת על רשויות. רשויות יכולות להגיש תכנית בנין ערים בלי הקצאה של סנטימטר לבית כנסת, מקווה או כל צרכי ציבור דתיים אחרים והתכנית תעבור. אבל אם יעזו להגיש תכנית ללא גינה ציבורית אחת על כל 1000 תושבים כמו שכתוב בתקנות של תכנית בנין ערים הדבר לא יוגש ולא ידון.

מיכה גולדמן:

אלה שני ובר"ט שוכנים.

נט"ט דהן:

אל תגיד לי שאני לא מתמצא. עם כל הכבוד לך, אני שכן של ישוב שיש לו בעיה כזו לצערי הרב. כך שאצלי בבית אין כל בעיה. כי הישוב שלנו, הוושמונאים, הוגדר כיישוב דתי ואין כל בעיה. אבל יש ישוב שקוראים לו לפיז, ודיברתי עליו עם כבוד השר עשרות פעמים. גרות בישוב כ-380 משפחות, שמתוכן כ-100 משפחות זקוקות היום לבית כנסת. הגישו בקשה, אישור ואין שטח צבוע לבית כנסת. התושבים מתפללים במקטים, בצריפים בקרוואנטים. זה ישוב מכובד שמשדך השיכון הקים אותו. אם היו מתנים את מתן סופס 4 לאותו ישוב הבר"ט היו נראים אחרת. גם אם תהיה משבצת צבועה לבית כנסת יבנו את כל הישוב ואת בית הכנסת לא. מדוע? מדוע שטופס 4 ראשון לאותו ישוב לא יצא מהרשויות המקומיות לפני שיש פיתרון לבית כנסת?

הי"ר אברהם רביץ:

באותו עניין. יש מצב הפוך בישובים דתיים. נותנים אישור לבנות וגם נצבעו אולי מונחמ"ט לבתי ספר וגני ילדים ולא בונים. אנחנו צריכים לעמוד

כעניינם בפתח שייבנו בית ספר בישוב שגרים בו אלפי תושבים.
נסים זהו:

אני רוצה לומר שבתוקף אחריותו של משרד הפנים על תכנון אזורי מקומי שכונתי צריכה להיות תקנה מחייבת של שטחי ציבור הכוללים את כל שטחי הציבור האמיתיים שאנחנו מכירים. לא רק מגרש כדורגל, או כדורסל שחשובים לכל הדעות, אבל שייבנו גם בית כנסת, מקווה, וגני ילדים. שהדבר יבוצע בפועל. שתהיה הקצאה ולא רק משבצת צבועה.

כאשר בנו את הישוב מכבים-רעות לא חלמו שיהודי ילך להתפלל שם. אז לא היקצו שטח לבית כנסת ולא חשבו על זה. היום, יש שם 300-400 משפחות דתיות שבאות לישוב חשמונאים, שנמצא במרחק של 5 דקות נסיעה כדי לקבל את השרותים האלה. אפילו אם רוצים להקים בית כנסת צריכים להרוס כמה מבנים כי לא היקצו זאת מלכתחילה. למה שלא תהיה הוראה מחייבת?

מיכאל קליינר:

ברמת אביב ג' שמונה 25,000 תושבים אין בית כנסת.

אמנון רובינשטיין:

יש שלושה בתי כנסת גדולים.

נסים זהו:

אם אין חותמת של משרד הבריאות על תכנית בנין ערים אין הפקדה. אם אין חותמת לרשות העתיקות אין תכנית בנין ערים. אם אין חותמת משרד הדתות שבדקו את התכנית ויש הקצאות לצרכי ציבור לצרכי דת, לא תוגש ולא תופקד תכנית בנין ערים.

לגבי ארנונה. על פי כל הפסיקות אין קשר בין רמת השרותים שהתושבים מקבלים לארנונה שהם משלמים. הדבר הזה זועק לשמיים. יש שכונות שבגלל ההסטוריה, רמת השרותים שהם מקבלים שואפת לאפס. בקושי מדברים על פינוי אשפה. אני לא מדבר על שכלול ועל שאר שרותים ששכונות אחרות מקבלות. לפעמים הם ישלמו ארנונה יותר גבוהה. אין שום קשר.

כאשר אתה משלם ארנונה בדיוק כמו בסביון אז שייפנו אשפה כמו בסביון. זו רק דוגמא, איני ידוע איך מפנים אשפה בסביון או בכל שכונה אחרת. זה גם על פי פסיקה. אם לא תשלם ארנונה, ותלך לבית המשפט ותצעק שאתה לא מקבל שרות בית המשפט לא ישמע אותך. אני חושב, שמלבד התנאים הסוציאקונומיים וחופן מהתנאים שקובעים את גובה הארנונה צריך לקחת בחשבון גם את השרותים שאותה שכונה, או אותו בית, או אותו תושב מקבל בפועל מן הרשות. כדי שזה יהיה אחד המרכיבים לגובה הארנונה. מן היושר ומן הצדק.

היגיון אגרות דביק:

ההגיון שאין קשר זה או עליון ככזה. אבל זה צריך לעבוד הפוך. מי שאין להם צרכים לקבל אותם דבר כמו מי שיש להם.

כספים זהו:

בעניין העובדים הודים. הועלו כאן כמה הצעות ואני מרשה לעצמי לתרום גם את חלקי. אמר חבר הכנסת רובינשטיין ואני מטעים איתו, שאולי צריך לעשות דביקיה בנושא. אבל צריך לעשות דבר נוסף: לסגור היום את כל השערים. יש 300 אלף עובדים שמתוכם רק 100 אלף מאושרים. אי אפשר לצרף להם עוד עובדים וריס ולעשות הניחה כללית. אפשר במסגרת ההניחה הכללית להשתמש במאגר הקיים.

יצחק כהן:

מה פירושו?

כספים זהו:

אני מטעים עם רבין של חבר הכנסת רובינשטיין. יש 200 אלף זרים במדינה, הרי לא חוקיים. ונאמר אותם, ונאמר להם שמהיום הם חוקיים לשנת 1977. בעוד שנתיים יש לטק ארום מכאן. לא יתכן שנצטרף אליהם עוד עובדים חדשים. מי שירצה לקבל עובדים זרים שיקח אותם מהמאגר הוא חוקי הקיים. שישתמש בהם כחוקיים.

סמדר אלחנני:

יש לי בקשה לשר הפנים ולמנהל הכללי של משרד הפנים: הספר שאתם מציגים פה הוא למעשה האני מאמין שלכם. תציגו פה תכנית שניתנת לבדיקה כמדתית.

יצחק כהן:

זה שייך לאוצר.

סמדר אלחנני:

אומר זאת גם לאוצר. אני חשבת שיש לכם קשר עם האוצר בתקציב. תציגו תכנית עבודה שבטוף השנה אפשר יהיה להשוות כמותית מה עשיתם ומה לא עשיתם. האם הישגתם את היעדים או לא? קראתי את כל הספר ואין לי שום דרך להשוואה. אין יכולת למדוד מה עשיתם. אני חושבת שזה חשוב גם לכם. ועדת הכספים היא זו שצריכה לבדוק אתכם.

שני דברים טפזיפים בנושא: עניין של עיר עולים. זה יצור ישן. יש לי את רשימת עיר העולים ואני לא מבינה מאיפה זה בא, כי שם הממשלה צריכה לשלט ארכיון. אני לא יודעת כמה עוד זה משמש.

הדבר השני הוא עניין מפת אזורי עדיפות לאומית. יש החלטה לגבי אזורי עדיפות לאומית. לכל משרד יש מטרות אחרות. בכל ישיבה של משרד כל שהוא אבדוק מה העדיפות הלאומית אצלו, אם בכלל. לכן, אתם צריכים לתת את ה-5% או ה-2.5% לפי דוח סוארי תוספת למענק. כך זה כתוב בדוח. הייתי אומרת שאתם תציירו את המפה שלכם ותכתבו אותה או את רשימת הישובים על פי המפה.

ישראל אפרתי:

המפה היא אחידה, אבל איפה יבוא האיפיון הסוציאקונומי שעושה הלשכה המרכזית לסטיסטיקה אתם יכולים להציע. יש מפת עדיפות לאומית שעל פיה כולם עובדים.

סמדר אלחנני:

זאת הצעתי.

נסים דהן:

יכול להיות שבנושא תעסוקה אזור מסויים יהיה בעדיפות לאומית.

שר הפנים אליהו סניסה:

אני אקבע תשתיות, והממשלה תקבע על פי דוח סוארי, ואני אשלם גם זה וגם זה?

סמדר אלחנני:

לא. גם זה וגם זה לא בא בחשבון.

היו"ר אברהם רביץ:

יכול להיות מצב שהעדיפות הלאומית היא גם לנושאים ספציפיים על ידי הממשלה. אנחנו יודעים לגבי עכו למשל שהממשלה החליטה שיש לה עדיפות לאומית לגבי חינוך. כל אחד לגבי נושא ספציפי. זה לא המשרד קובע. הוא יכול ליזום בדיונים בממשלה.

אדוני השר, אני כל שנה אומר מאיין יבוא עזרי? אולי באמת מהמשרד שלך. אחד הדברים שעומדים בבסיס הזכויות של האזרח באשר הוא אדם, שיהיה לכל ילד ישראלי לכל אחד, יהודי ערבי כסא ושולחן ותקרה ולוח וגיר כדי שיוכל ללמוד. אתה יודע זאת אדוני השר בכובע האחר שלך שאנחנו כדי לקבל את הזכויות המינימליות המוכרות האלו חייבים לנהל משאים ומתנים ובאים ואומרים שיגשו אלי כדי שיתן לך כיתות בישוב זה או אחר. הממלכה אינה מרגישה את עצמה אחראית לדברים האלה.

אמנון רובינשטיין:

היצעתי גם שהיכנון של אגודת ישראל והיכנון התורני יכנסו למיפוי של משרד ההיכנון ויש להפסיק את ההקצאות האלה. זה לא יתקבל.

היו"ר אברהם רביק:

אני אומר לך שהידס יש דבר חוש. הידס יש עידן חדש מבחינת העסקנים של הצלב הר החוזי.

אמנון רובינשטיין:

יש עשרות תלמודי תורה של פחות מ-20 תלמידים בביתה.

היו"ר אברהם רביק:

כל דב או כל אומה פותח תלמוד תורה. זאת בעיה שקשה לנו להתגבר עליה. מעבד לזה, משרד ההיכנון יודע שבחינוך החרוזי יש הפרדת מינים והוא חי עם המציאות הזו.

שר הפנים אליהו סויסה:

אדוני יושב ראש ועדת הכספים, חברי כנסת ככבדי, אני חושב שבהערות ששמענו הידס ניתן לשבת שבוע שלט ולזהתיחט לטוגיות שהועלו כאן. חלקן סוגיות בעייתיות ומורכבות שגם לי אין תשובות עליהן. גם אנחנו מתלבטים בוזן ואין לנו עדיין תשובות, אך הן מטופלות. קוצר הזמן גם הוא מגביל את תשובותי, אני מבין שנותרה לנו עוד כמחצית השעה. לכן, לא ארכי לוי כנס לעומק הדברים ואשתדל לעשות זאת בקיצור עד כמה שאוכל.

דובר על מועצות תעשייתיות. אני חושב שיש הסכמה שהעניין אינו פשוט. אנו מונעים ביכתיים הקמה כוספת של מועצות תעשייתיות ומנסים להתמודד עם הבעיות שנוצרות במועצות הקיימות. אין לנו כוונה בשלב זה להקים מועצות תעשייתיות חדשות.

לגבי שינוי שטחי שיפוט וחלוקת ההכנסות בין ישובים באותה סביבה: היזכרתם את מישור רותם ואני יכיר לתת גם דוגמאות אחרות. זה בעצם כיוון שאנו בודקים. ברמה לי שאומדל אמרתי שהנושא כבדק באזור מישור רותם והמועצות האזוריות ונמר, ערבה תיכונה ואילות גם מבחינת תחומי השיפוט. כנראה שגם שט אנו הולכים לאיחודים ולשינוי כל תחומי השיפוט, ויותר מזה לא אכנס לפרטים כי אנחנו עדיין לא מגובשים. זה הכיוון.

השוב לא להפוך את הדברים לככל שאיפה שכאשר יש מועצה אזורית שיש לה קצת הכנסות, לקנא ולחמוד את מה שיש לה ולהעביר לכיסים אחרים. יש לבדוק את הדברים בצורה הגונה ועניינית כדי שלא רק אותה מועצה תהנה מדברים שהיא לא צריכה לקבל. הבאתם דוגמא קיצונית של מועצה אזורית רותם. אנו מטפלים בנושא אבל כמוכן שגם היא צריכה להשתתף בחלוקה. היא לא בנתה את הכל כדי לחלק לאחרים. היא צריכה להנות מהדבר וצריך לתת לה להנות אולי אפילו ברמה יותר גבוהה משל אחרים כי היא זו שמייצרת את התוצר.

חבר הכנסת קליינר דיבר פה על הגרעונות והשיטות. אני לא רוצה להגיד דברים קיצוניים, אבל אם מישהו חושב שלאחר שנגמור את תכניות ההבראה ונחתום תכניות הבראה עם השילטון המקומי, לא נחזור על הסיבוב של כיסוי גרעונות לא הייתי חותם על כך בלשון עדינה. להערכתי נחזור לזה. יכול להיות שהטווח מכיסוי הגרעונות להבא יהיה יותר גדול ובהיקפים יותר גדולים.

אתמול רמזתי על העניין ואומר זאת גם עכשיו: אם הממשלה היתה מקפידה הקפדה מוחלטת לא להטיל מטלות על השילטון המקומי ללא גיבוי תקציבי, הייתי יכול להעביר את העניין הזה. אבל, כל עוד שחברי הממשלה יוזמים חיקוקים פרטיים וחלקם מתקבלים, אני לא חושב שניתן לצפות מהשילטון המקומי שימשיך לשמור על המסגרת ללא גיבוי תקציבי. מאז חתימת ההסכם ב-1994 והוכנס הסעיף של התחייבות לא להטיל מטלות נוספות, ובהסכם ב-1996 גם הוכנס אותו סעיף ועכשיו הוכנס ב-1997. מאז ההסכם האחרון ועד היום הצטברו כמה מיליוני שקלים או מאות מיליוני שקלים.

צבי הנדל:

כולל גידול באוכלוסיה.

שר הפנים אליהו סויסה:

אני לא מדבר על גידול באוכלוסיה.

מיכאל קליינר:

אין חוק שמונע מאיתנו לחוקק חוקים ללא מקור תקציבי?

סמדר אלחנני:

צריך להצביע על המקור.

שר הפנים אליהו סויסה:

הבעיה היא לא רק חיכוך. הבעיה היא גם של תקנות. אם שר החינוך מוציא תקנות שחייבים ללוות אוכלוסיה מיוחדת...

אמנון רובינשטיין:

זה חוק של הכנסת שמשרד החינוך התנגד לו.

שר הפנים אליהו סויסה:

זה דבר שמטיל כמעט 100 מיליון שקל. לכן מי שחושב שההצגה הזו לא תחזור שוב, לא הייתי חותם על כך. כל החלטה שהממשלה מחליטה יש לה השלכה ישירה על השלטון המקומי.

בנושא העיריית וצמצום או איחוד רשויות מקומיות בגוש דן. לא הייתי הוגן לעיריית גג בגוש דן. עומת זאת אתן דוגמא אחות: בבקעת ארנו יש שמונה רשויות מקומיות האחת ליד השניה. יש שט מועצה אזורית אחת שיש בה שלושה ישובים. כלומר, לכל אחד יש ראש רשות וטקנים ולכך אחד יש מנהל כללי, מהניט והוכיח. זה דבר שאנו בודקים. בבקעת ארנו אין שוט טיבה שלא נגן לאיחוד.

מיכה גולדמן:

אחת דבר בגוש תל-מזרח.

שר הפנים אליהו סויסה:

אני לא יודע אם הייתי הוגן לעיריית גג כזו של מיליון וחצי תושבים, אבל בראו נתחיל במקומות שהם יותר הגיוניים כמו רעננה וכפר סבא. אלה מקומות שמדובר עליהם מפורשות.

מיכה גולדמן:

זאת טעות לעשות איחוד שט ודקא.

שר הפנים אליהו סויסה:

יש לא מעט רעיונות שנבדקים. אני חושב שאם נלך לעיריית גג כל כך גורלה נפספס את האפקט של הצמצום עצמו.

מעניק לי שרבי יהודה שומרון ועזה: אני חושב שלפחות בזמן שאני נמצא במשרד הפנים, הישובים האלה לא מקופחים. הם מטופלים בצורה עניינית ויפה. אני רוצה להזכיר לכת שהם מקבלים מאיתנו 30 מיליון שקל פיזוי בגין הסכס אוטלו. בשנה הבאה כפי שנתראו זה יכנס בבסיס התקציב. נכון שהדבר יעשה לאחר ויכוחים רבים.

חבר הנכס שוחט, אני רוצה לומר כך שיש הרבה רשויות מקומיות שתכנית ההבראה שלהן מבוססת על דבר אחד: על מה הן מקבלות ולא על מה שהן כותבות. אז מכניסים שבנוסחת סוארי הם יעברו ל-100% ומכניסים שהם יקבלו עדיפות לאומית כזו או אחרת והם מבססים זאת על כך שהשר יתייחס אליהם יפה ויתן להם ארפציה. הם מצידם לא כותנים שוט דבר. דוקא הדוגמא שדיבר עליה חבר הנכס שוחט היא דוגמא לא טובה אבל נטפל בה.

מיכאל קליינר:

כידון שחבר הנכס שוחט יצא אני לא חושב שזה הוגן לתת תשובה לשאלתו, אבל עדיין מבנה התרבות עומד באותו ישוב כשכד כבר חמש שנים, ועדיין יש נבישים לא מכוסים אספלט.

שר הפנים אליהו סויסה:

האמן לי שאני מפצה אותו בודדים אחרים.

בנושא הארכוּנה: אתמול ציינתי שאני לא מתייחס ולא נכנס לעומק בנושא הארכוּנה מכיוון שיהיה זיון מיוחד בנושא.

ישראל אפרתי:

נושא הפטורים מאוד משמעותי והדגיש זאת גם השר בדבריו. לפני שנתיים או שלוש שנים כל נושא הפטורים היו בסמכות המועצה בלבד. לכל מועצה יש פטורים כראות עינה. בפועל, מסוכס שהכל אחיד בכל הרשויות המקומיות. דבר חשוב לא פחות הוא שכל ההנחות שניתנות בצורה אוטומטית, נבחנות על ידי מבחני הכנסות שעושים בביטוח לאומי. לא צריך להביא את כל התושבים לעירייה לעשות להם מבחן הכנסות. קונים מבחני הכנסות בביטוח לאומי והמחשב של ביטוח לאומי מעביר נתונים למחשבי הרשויות המקומיות. הם מוציאים פטורים והנחות על פי החלטות המועצה על פי התקנות. כל תושב מקבל את ההנחה. ועדת ההנחות דנה בפרט אחד בלבד: הנחות מסיבות חומרות שהן חד פעמיות. אם חס וחלילה קורה אסון למשפחה מסיבות בריאות או כל סיבה אחרת, ויש לה הוצאה, הוועדה שנותנת הנחות מסיבות חומרות יכולה לדון בעניין.

דוד עמר:

זו לא ועדת הנחות, זו ועדת חריגים שמורכבת מגיזבר ויועץ משפטי ושני נבחרים.

שר הפנים אליהו סויסה:

צמצום הרשויות המקומיות: התייחסתי אתמול לנקודה ואמרתי שהוקמה ועדה בראשותו של פרופסור אריה שחם. זוהי ועדה כלל ארצית שלאחר שתגיש את ההמלצות ניכנס לדברים ברמה יותר מפורטת. במקרה שנחשוב שיש מקום להקמת ועדת חקירה נעשה זאת על פי החוק. נקים ועדות חקירה נקודתיות בכל מקום שיצטרכו להיכנס לעומק הפרטים. אני יכול להתחייב עדיין, אך אמרתי אתמול שבסוף השנה על פי דבריו של פרופסור שחם, יוגשו לנו ההמלצות והבדיקות הראשוניות של המתחמים אותם הם בודקים.

שיתוף מקומיים בוועדות ממונות. משרד הפנים משתף את המקומיים בוועדות ממונות שממונות על ידי משרד הפנים, אבל שומר שהרוב לא יהיה של המקומיים אלא של נציגי ממשלה או נציגי ציבור. אנחנו שומרים על העיקרון שראש הרשות לא יהיה של המקומיים. יש לנו דוגמאות רעות מאוד בנושא זה. גם בבית זרזיר שזכה בבית המשפט העסק צולע ומאוד בעייתי.

לנושא העובדים הזרים: אני לא רוצה לברוח מאחריות, אך הנושא לא מטופל על ידי ביומיוס. מי שמטפל בו הוא שר העבודה והרווחה, למרות שגם במשרד הפנים יש נושאים ספציפיים שמטופלים לגבי העובדים הזרים. סיכמנו ביננו ששר העבודה והרווחה יוביל את הטיפול, והוא יושב ראש ועדת השרים לענייני העובדים הזרים. זו בעיה קשה מאוד. הרעיון שעליו דיבר חבר הכנסת רובינשטיין לתת היתר לתקופה מסוימת כבר מופעל על ידינו. עשינו זאת עם הניגרים ועם תושבי גאנה, ואנחנו מנסים לעשות זאת גם עם הפיליפינים. אנחנו בעד הכיוון הזה, אם כי לא לעשות חניכה כללית. אנו מנסים לעשות עם השגרירות שמשתפות פעולה איתנו.

נסים זהו:

צריך לסגור את הגבולות מהיום והלאה. אף אחד לא נכנס יותר.

צבי הנדל:

אתה רוצה להעניש את מי שמסודר?

נסים זהו:

יש מאגר של 300 אלף פועלים זרים? תיקח עובדים משם.

צבי הנדל:

אל תגיד לי מאיפה לקחת.

נסים זהו:

אני אגיד לך, כי בגוש קטיף כשעובד זר מסיים את עבודתו הוא חוזר לארצו, בתל-אביב הוא נשאר בתוך האוכלוסיה.

צבי הנדל:

בגלל הדברים שלך שר העבודה עושה שטויות.

נסים זהו:

בגלל הדברים שלי, אנחנו נמשיך לעשות שטויות כאלה, ותוציא את כל העובדים הזרים שהבאת ואל תשאיר אותם פה כנגע זר. לכם לא איכפת.

יצחק כהן:

יש להפריד בין החקלאים לקבלנים. הקבלנים יצרו הפקרות מוחלטת.

נסים זהו:

כשיש מערב פרוע כולם שולפים אקדחים.

שר הפנים אליהו סויסה:

אני חושב שמילה טובה ניתן להגיד בנושא זה דווקא בקשר לחקלאות. הנושא מסודר. גם בגלל החקלאים וגם בגלל האופי של העובדים הזרים שם. חשוב לומר מילה טובה למי שמארגנים את הדברים בצורה יפה.

סוגיית העובדים הזרים מסובכת מאוד. אם לא היה סגר בשטחים, יכול להיות שהיינו מסתדרים טוב יותר. אי אפשר לא לתת להעסיק עובדים זרים וגם לעשות סגר בשטחים ולומר שהישראלים ילכו לעבוד. לצערינו הישראלים לא באים לעבוד.

דוד עמר:

אדוני השר, תבטל את חוק האבטלה.

שר הפנים אליהו סויסה:

יש הצעה לבדוק את הנכנסים לארץ, ובעיקר את העולים עוד בארץ המוצא. זה רעיון שאנחנו עובדים עליו ונמצאים בקליטת מערכת מיחשוב. אני מקווה שנוכל לסדר את כל נושא האשרות כבר במקום היציאה ונדע עליהן כאן. יש בעיה נוספת, ולא פשוטה, שנותני האשרות מזייפים הרבה אשרות כניסה במיוחד במקומות מסויימים שלא אטיל עליהם סטיגמות עכשיו. אותם שניים שנעצרו בערב החג בשדה התעופה וקיבלו אשרה מהקונסול בקייב, קיבלו זאת בצורה עיוורת. הם לא הגיעו לקונסוליה. במקומות מסויימים יש בעיה ועלינו לטפל בה. הפיתרון יהיה שכאשר תינתן אשרה בארץ המוצא, אנחנו נדע על כך כאן. אנו נכניס גם טכנולוגיות כאלה שיהיה קשה מאוד לזייף אשרות. דיברתי על כך אתמול ואני מקווה שעם הזמן הבעיות יצומצמו.

מיכאל נודלמן:

אבל צריכים להיות גם חוקים או תקנות. אי אפשר כפי שעובדים עכשיו ויוצאים מנקודת הנחה שכולם זייפנים וכולם חשודים.

שר הפנים אליהו סויסה:

אם אני אעשה שוב איזון או בדיקה, בין הטעויות שאנו עושים לבין מי שאנחנו תופסים, אני אומר לכם, שאנו תופסים עבריינים באחוז הרבה יותר גבוה מאשר כאלה שנשלחים לארצם חזרה בעקבות טעויות.

מיכאל נודלמן:

כמה אחוזים? אלו רק דיבורים. אני רוצה לדבר על נתונים. אני רוצה מספרים. בלי מספרים אי אפשר להתווכח.

שר הפנים אליהו סויסה:

אני אומר לכם שעצרכו הרבה זונות והרבה נערות ליווי.

מיכאל נודלמן:

כמה זה הרבה? כמה יש בארץ וכמה הגיעו מברית המועצות?

שר הפנים אליהו סויסה:

כל אלה שמגיעים הם מחבר המדינות.

מיכאל נודלמן:

אבל כמה הם? 1000? 2000? 3000?

שר הפנים אליהו סויסה:

אמרתי אתמול שבשנת 1996, בבדיקות בכוח אדם המצומצם שדיברת עליו, אותה גברת אחת חסכה למדינה 6 מיליון שקל על ידי כך שהיא תפסה עבריינים. יש רבים שלא תפסנו. היום אנחנו "עולים" על מי שנכנס לארץ בשנת 1989, רימה את המדינה וקיבל סל קליטה ומשכנתאות. אין לי שום דבר נגד העליה. אנו משתדלים לעשות את המיטב כדי להקל. אי אפשר להתעלם ולהגיד שמי שנכנס בדרכונים מזוייפים לא נטפל בו.

מיכאל נודלמן:

אני מדבר על כלים ותנאים ותקנים שכל אחד צריך לדעת עליהם.

ישראל אפרתי:

כשאתה עושה את החשבון הכללי, תבדוק כמה עולים נכנסו לארץ ללא כל בעיות?

שר הפנים אליהו סויסה:

אני מוכן לאמץ את חוקי ההגירה של ארצות הברית ולהתחיל להתנהג כפי שנהוג בארצות הברית.

אתמול דיברנו על סדרי גודל של נכנסים ויוצאים. ב-1996 בלבד נכנסו לארץ 9.8 מיליון אנשים. לכמה מתוכם היו בעיות? 30, 40, 100? כמה כאלה יש?

ישראל אפרתי:

זה בטל בשישים.

מיכאל קליינר:

להבדיל אלף אלפי הבדלות, שמעתי את שגריר מצרים בישראל מר בסיוני שנאמר לו שיש 30 מקרים דומים למקרה של עזאם עזאם. הוא ענה: מה יש? מיליון תיירים ישראלים באים למצרים. אז מה אם עצרנו 30 איש? אני לא מקבל את התשובה כי מר בסיוני אמר שהם עצרו 30 איש לא בצדק. צריך להגיע ל-0 מקרים.

שר הפנים אליהו סויסה:

מי שחושב שנגיע ל-0 טעויות טועה. אני, שר בישראל, נסעתי לארצות הברית. עצרה אותי בחזרה בת 20 ולא נתנה לי לעבור בביקורת הגבולות עד שהתחילה לתחקר אותי ולברר כמה דולרים יש לי. אמרו לה שזה שר. היא לא שמעה בכלל.

אנחנו נעשה את המיטב. אתמול דיברתי על מעבר הגבולות ועל הטכנולוגיות שאנו הולכים להכניס ודיברתי על אנשים דוברי רוסית שיכנסו

לנמל התעופה כדי שגם הטעויות המעטות יחסכו.

יש מקרים בהם הדברים נתונים לא רק לשיקול הדעת שלנו. לעיתים אנחנו מקבלים דרישה מגורמי הביטחון להחזיר אנשים חזרה לארצם ואנחנו לא יכולים לומר זאת בפומבי. המקרים האלה נופלים בין כל שאר הדברים, אנו חוטפים את הביקורת ולא תמיד יכולים להגיב.

מיכאל נודלמן:

למה אתם מקבלים על הראש? הקונסוליה צריכה לא לתת לאדם ויזה ולא לתת לאדם להיכנס.

שר הפנים אליהו סויסה:

הם לא נציגים של משרד הפנים.

דיברו על תמריצים לרשויות מקומיות מסודרות - יש דבר כזה. רשויות מקומיות מקבלות פרס בסדר גודל של 15-20 מיליון אך לא ניכנס לכך כרגע.

בנושא פרוייקט כתבג 2000: אני חושב שהנושא מוצה עד תום. גם לגבי איכות הסביבה ומטרדים. בכל העולם וגם במדינת ישראל מחייבים להחליף את מנועי המטוסים בתנאים מאוד מגבילים. מטוס עם מנוע מסויים לא יכול לנחות היום בנמל התעופה בן גוריון. יש בעיה עם מטוסי הצבא. הם הגורמים היום את המיטרד הרציני.

אמנון רובינשטיין:

בשדה דב יש רעש מדהים.

שר הפנים אליהו סויסה:

דיברתי אתמול על שדה דב ואמרתי שעומדים להעביר אותו ליס. אז יחסך כל המטרד מסביב. יש כבר צוות היגוי שעובד על הרעיון.

מיכאל קליינר:

אני מקווה מאוד ששדה תעופה ביס הוא לא טעות. שלבסוף יבנה בקצה רחוב אבן גבירול.

שר הפנים אליהו סויסה:

אני אמרתי שמזיזים את הטרמינל לכיוון היס. הוקם צוות היגוי שיעביר את מסלול ההמראה לתוך היס כדי לפתור את בעיית המשך סלילת רחוב אבן-גבירול. זאת אחת הבעיות הקשות ששדה התעופה חוסס את רחוב אבן-גבירול.

אתמול הזכרתי את תכנית מתאר ארצית 15 א' שבודקת את האפשרות להקים שדה תעופה בדרום. אני לא יודע אם זה יהיה בזיקים או בנבטים. בודקים את

כל האפשרויות.

אמנון רובינשטיין:

שדה תעופה ליד היס מונע אסונות ומונע רעש.

שר הפנים אליהו סויסה:

חבר הכנסת כהן, בעיית הביוב היא בעייה קשה מאוד שכדאי שתשימו לב אליה. ההלוואות לביוב היום מתקבלות בריבית גבוהה של 5% במקום 3.5% שהיה. הרשויות המקומיות יפסיקו לקחת הלוואות ולא יהיה פיתרון לביוב. חייבים להוריד את הריבית הזאת.

יצחק כהן:

כשהקימו את הפרוייקט זה היה ל-25 שנה.

שר הפנים אליהו סויסה:

אלה היה מענקים.

דוד עמר:

כשהקימו את הפרוייקט היה גם 25% מענק וגם הלוואה ל-20 שנה ב-3.5%.

שר הפנים אליהו סויסה:

הנושא הזה חייב להיות בטיפול, אחרת לא יהיה לו פיתרון.

מחירי המים. אתמול הזכרנו זאת ברמז.

ישראל אפרתי:

הרשויות המקומיות קונות את המים ממקורות, ואתם אישרתם להם העלאה במנגנון אוטומטי, ולכן המחיר עלה בצורה מאוד משמעותית. הרשויות קונות במחיר החדש ומוכרות במחיר הישן. נכון להיום יש להן הפסד הכנסות של למעלה מ-100 מיליון שקל. להערכתי, במנגנון כזה, המחיר לצרכן יצטרך להיות מסובסד על ידי הרשויות המקומיות. "אוכלים" פה הכנסה של השילטון המקומי.

סמדר אלחנני:

הפער בין מחיר הקניה למחיר המכירה הוא גדול מאוד וכל זה נועד לצמצם את הדלף.

שר הפנים אליהו סויסה:

אני מדלג על נושא הבדואים ולדעתי לא צריך להוסיף על מה שנאמר כאן. צריך לעשות הכל כדי לפתור את בעייתם בכל הדרכים. אנחנו דוחפים חזק מאוד בכיוון הזה.

בנושא רואי החשבון. הנושא חשוב. בשנה שעברה תמכתי בהעברת הנושא הזה לרשויות המקומיות. היום אני חושב אחרת. נושא זה חייב להישאר בידי משרד הפנים. התייעצנו גם עם מבקרת המדינה וגם שם תומכים בעמדה שהדבר צריך להישאר במשרד הפנים. בינתיים דחינו את ההפעלה בשנה אם אני טועה.

ישראל אפרתי:

בשנת 1997 היפעלנו על פי החוק הקודם. בשנת 1998 עוד לא סיכמנו.

היו"ר מיכאל קליינר:

אני רוצה להזכיר לכבוד השר שחברי הכנסת דהן, כהן ועבדך הנאמן אמרו כבר בשנה שעברה שהנושא שייך למשרד הפנים, אבל חברי הכנסת שוחט ואורון הצטרפו לקואליציה וזה לא עבר על חודו של קול.

שר הפנים אליהו סויסה:

התייחסתי לחלק מדבריו של חבר הכנסת נודלמן. נפגשתי עימו לגבי רמת חובב. הנושא מסובך. יש שם חלוקת סמכויות בין המשרד לאיכות הסביבה לרשות המקומית. הנושאים שהעלה חבר הכנסת נודלמן הם בסמכות המשרד לאיכות הסביבה. אני חושב שראש הרשות המקומית חייב להיות אחראי לגבי כל הדברים.

נושא המיגזר הערבי. אני רוצה להזכיר מספר נתונים כדי שתדעו במה מדובר. המיגזר הערבי קיבל בשנת 1993, 64.4 מיליון שקל תקציבי פיתוח. בשנת 1997 הוא קיבל 147 מיליון שקל ובאחוזים משנת 1993 הוא עלה ב-14.9%. המיגזר היהודי באותן שנים קיבל בשנת 1993 273.3 מיליון שקל ובשנת 1997 412 מיליון שקל. באחוזים הוא ירד ב-2% לעומת שנת 1993 כאשר המיגזר הערבי עלה ב-15%. קחו את הנתונים האלה ובידקו אותם. זאת התקדמות שאני תומך בה והיא טובה כי צריך להשוות את הפערים.

דובר:

זה מספיק?

שר הפנים אליהו סויסה:

לא אמרתי שזה מספיק. אני אומר שהמגמה היא ברורה. במיגזר היהודי ירדו ב-2% ובמיגזר הערבי עלו ב-15%. אני חושב שהמגמה הזו יפה. אבל יש עוד הרבה מה לעשות.

לגבי התקציב השוטף. המיגזר הערבי התחיל בשנת 1993 ב-214 מיליון שקל וב-1997 הוא ב-622 מיליון שקל. באחוזים במיגזר הערבי בשנת 1993 היה 18% ממענקי האיזון והיום הוא 23%. במיגזר היהודי היה בשנת 1993 78% היום הוא 72%. זאת אומרת. הוא ירד ב-6% במיגזר היהודי כשהמיגזר הערבי עלה ב-5%. לכן אני חושב שהמגמה היא ברורה וטובה וצריך לשמור עליה עד שיושאו הפערים. הנתונים מדברים בעד עצמם והרשויות המקומיות יודעות זאת.

בנושא הפיתוח. נכון שבהסכם התחייבתי לקחת על עצמי להקים צוות. אני לא חושב שצריך את זה. 40 מיליון שקלים שקיבלו בשנה שעברה נמצאים גם בבסיס התקציבי של שנת 1998. זה יותר טוב מכל ועדה. לא צריך יותר ועדות. בשנת 1997 קיבלו 40 מיליון שקל ובשנת 1998 יקבלו תוספת של 40 מיליון שקל. סך הכל 80 מיליון שקל. זו תוספת מכובדת. זו תוצאה טובה יותר מאשר תוצאה שהיתה משיגה כל ועדה. לכן לא קידמנו את נושא הוועדה.

השאלה שהועלתה בנושא שיתוף כל המועצות החדשות בתקציבים שקיבל המיגזר הערבי. מאיפה אני אתן להם? אלה מועצות מקומיות ערביות, ואין שום סיבה שהמועצות המקומיות החדשות בדרום הארץ לא ישתתפו בעוגה הזו. מצד אחד, יש עלינו לחצים להקים רשויות מקומיות ערביות חדשות. מצד שני, רוצים שאני אממן אותם ממקור אחר. אין לי מקור אחר. זה המקור היחיד. 55 מיליון שקל מהתקציב הרגיל הועברו ב-1997 לרשויות. 55 מיליון שקל יועברו בשנת 1998 ועוד 50 מיליון שקל בשנת 1999. 40 מיליון שקל לפיתוח מועבר גם כן. אין שום סיבה שהם לא ישתתפו בעוגה הזו. הם חלק מהמיגזר הזה. נכון שככל שיש יותר משתתפים בעוגה החלק של כל אחד קטן. לכן תדאגו שלא יוקמו יותר מועצות מקומיות ערביות חדשות.

נושא הבניה הבלתי חוקית. נושא מורכב ומסובך. אני רוצה לומר לכם שישנם מקומות שהבניה הבלתי חוקית היא מכוונת ואפילו ממומנת. אני לא מדבר על המקומות שהוזכרו כאן. בהם יש לטפל. אנחנו מטפלים בצורה בלתי מתפשרת. לאף אחד לא יעזור, פה במדינה ידעו שמי שבונה בצורה בלתי חוקית הבית שלו נדון להריסה. ישנם מקומות שבהם הבניינים ישנים והוקמו לפני הרבה שנים. אומר לכם מה המדיניות שלי: במקומות שהקימו לפני הרבה שנים אנחנו לא מתעסקים איתם. במקומות שהקימו מבנים לפני ארבע, חמש שנים, אם המבנה נבנה במקום שהוא עשוי לקבל היתר בניה, אפילו בספק של אחד למיליון, לא נוציא צו הריסה. אי אפשר להמשיך במצב שלא נעביר קו אדום ונאמר שמהיום לא בונים בצורה בלתי חוקית, גם במקום שמותר לבנות. לא יכול להיות שהיום ומחר יתחילו לבנות בעין חוד.

אחמד סעד:

מה בעניין התכנון והבניה?

שר הפנים אליהו סויסה:

לא אנחנו מעכבים את העניין הזה. תפנו למשרדים שמעכבים אותו. יש הנחיה ברורה לממונה על המחוז לקדם את הדברים. דיברתי איתו כמה פעמים בנושא.

אנו מובילים מהלך של הכנת תכניות מיתאר בכל הישובים הערביים בכל המדינה. נכון שמישהו אחר הוביל את המהלך והוא נעצר. יש לנו כוונה להכניס את הדברים להליך ולאשר תכניות מיתאר לכל הישובים הערביים במדינה. אני חושב שזה יהיה קידום. לא נכון להגיד שהם לא יכולים לבנות היום. יש סעיפים בחוק, ואני יכול לתת לכם פירוט איך אפשר לבנות גם בלי תכניות.

חבר הכנסת הראל דיבר על כמה דברים שלא אכנס אליהם.

אחמד סעד:

אדוני השר, מה יקרה עם אותו אדם בעין חוד?

שר הפנים אליהו סויסה:

האדם הזה כבר פנה לבית המשפט הגבוה לצדק ונדמה לי שדוחים לו את זה בחצי שנה. אני לא מתנגד. דרך אגב, עשיתי זאת גם בעבר בירושלים. מי שהיה לו סיכוי לקבל היתר בניה, הוא הלך בהסכמה להאריך את צו ההריסה ונתנו לו שנתיים להשיג היתר בניה. אבל זה לא פותר מהגשת תביעה. שהוא ישלם על מה שהוא בנה ולא יותר. בדיוק כמו במיגזר היהודי.

שטחים ובנייני ציבור בנושאי דת. יש הנחייה לדאוג לדבר ואני מוכן לרענן את ההנחיה הזו. בשועאפת, כשהייתי בירושלים, הכנסתי סעיף לתכנית המיתאר שלא יוצא היתר בניה לבית מגורים עד שלא יתחילו לבנות בפועל בנייני ציבור. עמותות שונות פנו ואמרו שהם לא יכולים לחיות עם תקנה שכזו. שינינו זאת ואמרנו שלא ינתן טופס 4 והקלנו. זאת בעיה ואני אדרוש ממוסדות התכנון שיקפידו יותר על הדברים האלה.

לגבי רמת השרותים במועצות האזוריות. ידוע לכם שיש לי עוזר לעניינים האלה ויש צוות שמסתובב הרבה בשטח. אנחנו משתדלים לעזור. זה קיים גם בתקציבי הפיתוח בכל המועצות האזוריות. האמינו לי, הלוואי וכל המשרדים היו מתייחסים לדברים כפי שאנו מתייחסים.

יש ועדה שמטפלת בנושא הוועדים המקומיים.

היו"ר מיכאל קליינר:

הישיבה אמורה להסתיים בשעה 13:00. היות וחברי הכנסת שאלו שאלות חשובות, אני מציע לאדוני, המנהל הכללי של משרד הפנים, שאם יש שאלות שלא ניתן עליהן מענה, שתעבירו לחברי הכנסת את התשובות בכתב. ידוע לי שהיה נוהל כזה בעבר.

שר הפנים אליהו סויסה:

בסך הכל עניתי כמעט לכולם ולא פסחתי על איש. התייחסתי כמעט לכל הדברים שמטבע הדברים יש לי פירוט. לא לכל דבר יש לי תגובה. הועלה פה נושא המועצות האזוריות שהוא נושא מורכב מאוד ומסובך. יעיד מר בנימין כהן שאנו כל הזמן עובדים על הדברים.

היו"ר מיכאל קליינר:

חבר הכנסת שמחון, אתה מסתפק בתשובה בכתב?

שלום שמחון:

בתמיכת השר במימון הבחירות לראשי המועצות המקומיות.

שר הפנים אליהו סויסה:

אמרתי שאני בעד. אם יהיה לזה מקור מימון ותקבלו החלטה אין לי שום בעיה. דרך אגב, אמרתי למנהל הכללי של משרד הפנים שזה חדש בשבילי.

נסים דהן:

אני מבקש להציע למשרד האוצר לשקול תוספת של 500 מיליון שקל לרשויות המקומיות.

שר הפנים אליהו סויסה:

העירה גברת סמדר אלהנני בצדק לגבי הספר. קראתי את כל מה שכתוב ואת דברי ההסבר. אני חושב שלא אנחנו הכנו את הדברים. הם לא שלנו. חלק מהדברים לא מדוייקים. אם שמתם לב בסקירה שלי הכנסתי יותר נתונים.

לקראת השנה הבאה נכין לכל חבר כנסת תיק עם כל הנתונים. קיווינו שנוכל לקיים זאת כבר השנה. אני מקווה שבשנה הבאה יקבלו את התיק לפני הדיון עם כל האינפורמציה וכל הנתונים שאנחנו יכולים להציע.

היו"ר מיכאל קליינר:

לאור הערתו האחרונה של השר, אני לא יכול מלהתאפק ולומר שאמר כבוד השר שלא כל הנתונים מדוייקים. היינו מאוד שמחים לו קיבלנו גם חוברת של משרד הפנים. היינו רוצים לחזור ולהביע את המשאלה שהמשלה תדבר אלינו במערכת נתונים אחת, במערכת הסברים אחת ובקול אחד.

אני מודה לכולם הישיבה נעולה.

(הישיבה ננעלה בשעה 13:15)